

GETAMA®

1899 - 1999

100 ÅRS
TRADITION FOR KVALITET

GETAMA

100 års jubilæum

1999

Erik Holst

Tilegnet de mange hundrede nuværende og tidligere medarbejdere på GETAMA, der desværre ikke kan nævnes i dette jubilæumsskrift, men uden hvis dygtighed og loyalitet firmaet ikke havde oplevet sin 100 års dag.

GETAMAS 100 års jubilæumsskrift er udarbejdet af Erik Holst på grundlag af materiale fra Gedsted Lokalthistorisk Arkiv, væsentligst samlet af Anna Knudsen, samt på grundlag af samtaler med nuværende og tidligere medarbejdere på GETAMA.

Getamas 100 års jubilæum

Udgivet af: GETAMA DANMARK A/S

Tekst: Erik Holst

Tryk: Rabøl A/S, Farsø

ISBN: 978-87-7742-070-2

© Copyright

Enhver gengivelse uden kildeangivelse er forbudt i henhold til lov om ophavsret.

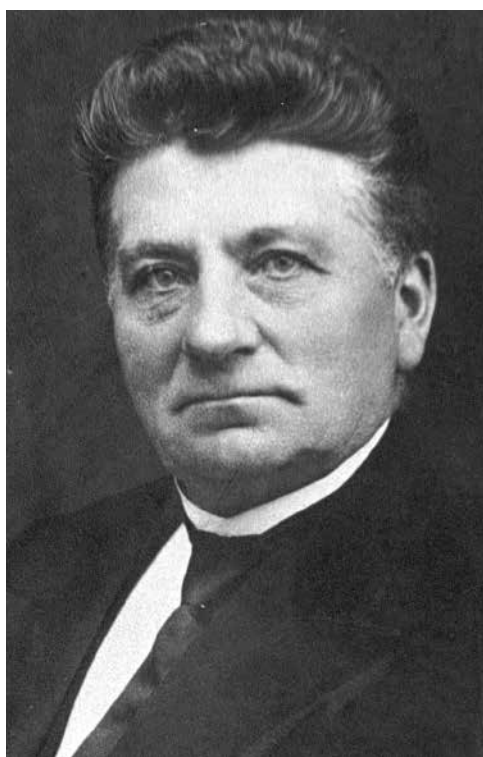
»Er det en, der kan komme op om morgenen?«

Det var en arbejdsom og energisk mand, der i 1885 slog sig ned i Gedsted.

Carl Petersen var 25 år, da han efter at være blevet gift med Kirsten Holst etablerede sig som snedker og tømrer på gaden, der nu hedder Vesterbro.

Og de kom til en by, hvor der var god gang i sagerne. Gedsted var på det tidspunkt en betydende by i Vesthimmerland. I det hele taget var der en vældig virkelyst i de sidste årtier af 1800 tallet.

Der blev oprettet Håndværker- og Borgerforening og etableret Brugsforening. Sparekassen startede, og der blev bygget Forsamlingshus og Missionshus, Mejeriet kom igang, og der var mange håndværkere og handlende, der gjorde Gedsted til en god handelsby.

*Carl Petersen
1860 - 1925*

Klimaet i Gedsted passede Carl Petersen godt. Der skulle ske noget, og det skulle ske om morgenen. Når han senere i livet skulle ansætte en svend eller en lærling, var hans første spørgsmål altid: “ Er det en, der kan komme op om morgenen ?” - I hans virksomhed var der ikke plads til søvnige mennesker.

En del af hans kones medgift blev brugt til at bygge den bygning langs vejen, der nu hedder Vesterbro 9. Her blev der to butikker, en møbelforretning til eget brug og en urmagerbutik, der blev udlejet. I de små lejligheder bagved boede familierne, og i en værkstedsbygning var der plads til fire høvlebænke.

Det skulle gå stærkt

Carl Petersen kom fra Haubro og var søn af en murer, så det kendskab til murerhåndværket, han havde med hjemmefra, i forbindelse med sin snedkeruddannelse gjorde, at han selv kunne påtage sig at opføre hele huse.

Og det gik stærkt, hvor Carl Petersen kom frem. Det fortælles om hans arbejde på et lille familiehus på Vesterbøllevæjen, at det “såt` han en søndag` til mæja`” - på nudansk: Det var i rejsehøjde en søndag inden middag.

Det siger noget om hans tempo, men også noget om datidens bolig-komfort.

Efter fem års forløb fik Carl Petersen rådighed over hele huset på Vesterbro, urmageren flyttede, og der blev nu, foruden møblerne, også plads til blikvarer og isenkram. Senere, i 1894, blev værkstedet bygget om, så det kom til at ligge parallelt med forhuset og i samme størrelse. Først en halv snes år senere byggedes den to-etages bygning vest for, vinkelret på forhuset. De fleste af disse bygninger findes stadig.

Set med vore dages øjne var 1890`erne barske tider. Arbejdstiden var 10 timer seks dage om ugen, afbrudt af et middagshvil, som svendene undertiden fandt på at tage i nogle af de ligkister, som var en del af produktionen foruden de andre snedkerartikler. En middag kom der en repræsentant, og da han ikke fandt nogen hjemme, hverken i butikken eller i stuerne endte han ude på værkstedet, hvor han råbte: “Er der nogen her ?” To søvnige svende rejste sig op fra kisterne, og det var en meget bleg repræsentant, der styrtede ud på gaden.

Huset på Vesterbro 9, der stadig findes. Her startede det hele.

En stærk dame

Der siges, at bag enhver mand med succes står en stærk kvinde. Det gjorde der også bag Carl Petersen. Hans kone Kirsten kom fra en ejendom ude ved fjorden (nu Holmmarkvej 52), hvor hendes far drev landbrug og købmandshandel. Efter brylluppet i 1885 var det hende, der passede isenkrambutikken. Hun havde karl og svende og 3-4 lærlinge boende og undertiden op til 10 personer på kost, og ind imellem fødte hun børnene.

To døtre blev gift og de to sønner Frank og Aage Pedersen (herfra staves familienavnet med d) blev senere direktører i virksomheden. Aage Pedersen skriver i nogle barndomserindringer, at deres mor var alene om opdragelsen af børnene: "Vi børn blev næsten kun opdraget af vores mor. Det var ikke noget vores far skulle tage sig af. Jeg husker ikke nogensinde min far holdt mig i hånden, når vi var ude at gå. Når vores mor sagde os besked om, at sådan skulle det være, var det bare at lystre."

Kirsten Petersen
1862 - 1963

Kirsten Petersen var en stærk kvinde. Hun blev enke i 1925 og døde i 1963 - 101 år gammel. Til det sidste holdt hun et vågent øje med isenkramforretningen, kontoret og hele virksomheden. I en samtale i anledning af sin hundredårsdag fortalte hun, at hun i de unge år, ind imellem alle de andre gøremål, også malede møbler, men sagde beklagende: "Jeg blev nu aldrig god til at skære glas."

Folkene, hun havde boende, havde også brug for at være stærke. På et loftsværelse over værkstedet boede tre lærlinge og en karl. Der var en petroleumslampe som lyskilde, men ingen varme. Vinteraftenerne opholdt de sig derfor på værkstedet, hvor limovnen gav varme. Vaskefaciliteterne var et vandfad med koldt vand på værelset. "Retirade" i gården !

Starten på det hele

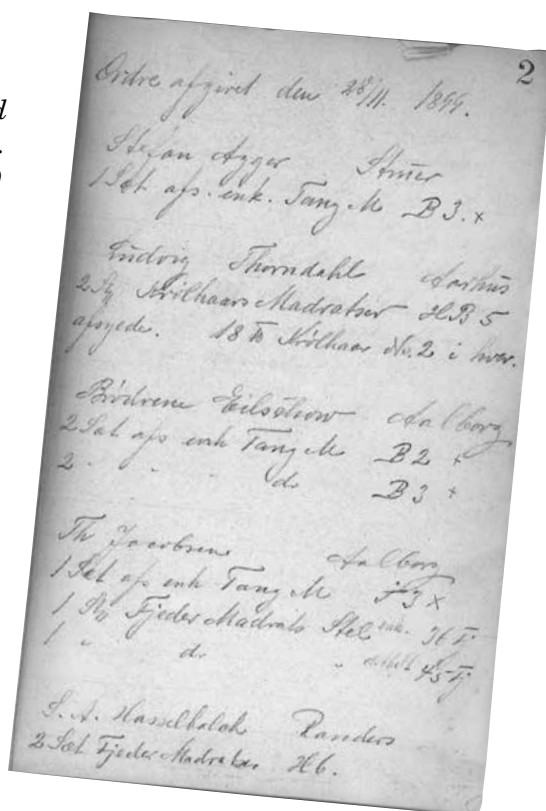
For 100 år siden, i sommeren 1899, kom den store ide, der blev et vendepunkt i Carl Petersens liv - og for Gedsted. Sammen med manufakturhandler P. Thorup gik han en dag på stranden ved fjorden og så de store dynger tang, der var drevet ind, og det var noget, der satte fantasien igang i de to energiske iværksættere.

Tangen skulle selvfølgelig puttes i madrasser.

Som sagt så gjort ! De gjorde som så mange vordende fabrikanter har gjort både før og efter dem - de spionerede lidt hos konkurrenterne og købte bl. a. to tangmadrasser fra Aalborg Madrasfabrik og sprættede dem op for at se, hvordan man lavede sådan nogle.

De fandt hurtigt ud af, at de let kunne være konkurrencedygtige, både på kvalitet og pris. P. Thorup skulle tage sig af salget og Carl Petersen skulle stå for fremstillingen. Der blev ansat en mand, og Gjødsted- Tang og Madratsfabrik (med "t"), som den kom til at hedde, startede i et rum over snedkerværkstedet.

*Et blad
fra den første ordrebog.
Allerede i 1899
var der kunder
over hele landet.*

Og fabrikken blev en succes fra starten. I den første sirligt førte ordrebog, som stadig findes, kan man se, at ordrerne kom ind fra hele landet, fra alle landsdele, fra by- og landpladser, fra snedkere, møbelhandlere og stormagasiner, og hurtigt supplerede fjedermadrasser og krølhårsmadrasser sortimentet.

Allerede året efter blev der bygget nyt værksted i den nuværende Carl Petersensgade med vognport, hestestald og en trælade til opbevaring af den tørrede tang.

Sortimentet spændte meget vidt fra vuggemadrasser til store, afstukne og uafstukne, med og uden skråpude og fodpude. Den almindeligste størrelse var 29 gange 69 tommer, (længde 180 cm !). Den kostede i året 1907 i hessian kvalitet H2 kr 3,75 og i den dyre udgave kval. H4 kr 4,00.

Små priser og arbejdskamp i 1907

Den første kalkulationsbog er et pertentligt værk med flere hundrede udregnede priser. Til den almindelige tangmadras på 1,80 m regnedes med 3½ alen hessian til 1,14 kr, 27 pund tang à 1½ øre pr. pund og arbejds løn 65 øre, fabrikationspris i året 1900, ialt 2,00 kr. Ordre til Magasin du Nord kostede dog 20 øre mere i arbejds løn, da de blev leveret med fem rækker afhæftninger, mod normalt tre.

Fremgangsmåden var, at der af hessianen blev syet en pose, der var åben i den ene ende. Heri kom tangen, der ved hjælp af en masse banken blev jævnt fordelt, hvorefter den blev syet i enden, afsyet i kanten, og gennemstukket med tre rækker snor, for at holde tangen på plads.

Tangen blev hentet fra både Stistrup, Sundstrup og Gedsted. Ved fjorden blev den samlet sammen og vendt til den var tør, hvorefter den blev presset i baller på nogle store maskiner og kørt til Gedsted på hestevogne. Der var så store mængder, at der blev solgt tang til andre fabrikker.

Den 1. januar 1905 blev P. Thorup gift med købmandens datter, og parret flyttede til Grenå, hvorefter Carl Petersen blev eneindehaver af Gjedsted Tang- og Madratsfabrik.

Det er bestemt ikke uoverensstemmelser mellem fabrikken og medarbejderne, der har været karakteristisk i årenes løb, men i 1907 spidsede situationen så meget til, at der blev strejke. De otte mand, der på

Paa Grund af de stadig stigende Priser
paa Fødevarer, Ildebrændsel o. l., lilleske vi os
herved at anmode om Prisforhøjelsen paa vort
Arbejde, efter vores anførte pris i "Prisen" og da
vi synes at vort Kalkulationsskema er rimeligt
høder vi at de bliver imødekommende inden
Mandag d. 3. Juni 1907, da vi ellers standser
Arbejdet.

Eller Nielsen
Jens Christian Jensen
Eder Christian Pedersen
Joh. Chr. Johansen
Hans Jensen
Friedrich Hansen
Martin Jakobsen
J. Nielsen Ladelmager

Medarbejdernes trussel om strejke

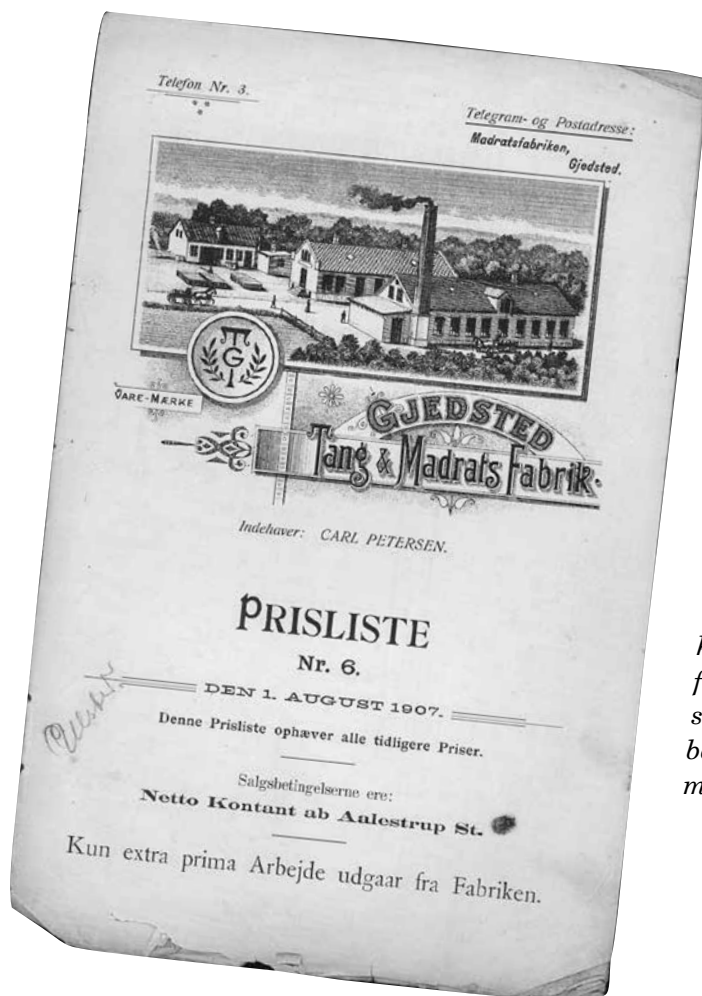
3. juni 1907, der begrundes med "de stadig stigende Priser på Fødevarer, Ildebrændsel o. lign." - Strejken resulterede i en femårs lønftale.

det tidspunkt var ansat på madrasafdelingen underskrev et ultimatum, der varslede strejke pr. 3. juni, hvis ikke lønnen på grund af "de stadig stigende priser på fødevarer" blev forhøjet.

Strejken resulterede i en kontrakt, der låste lønnen fast i fem år på det niveau, der blev vedtaget under strejken, dog med gensidig mulighed for opsigelse med et halvt års varsel.

En konkurrent dukkede op

Måske som en følge af strejken i 1907 - i hvert fald, den 1. marts 1908 udsendte Carl Petersens tidligere førstemand, Jens Nielsen, en prisliste fra "Gjedsted ny Tang- og Madratsfabrik," der var en tro kopi af Carl Petersens prisliste fra 1907. Den ny fabrik havde til huse i Havealle i en ejendom, som stadig findes, men fik kun en kort levetid. Indehaveren gik fallit, da et lager af madrasser fik musebesøg og således blev usælgelige.

Fabrikken så flot ud på prislisten fra 1907. Sandheden var bare, at den nærmeste bygning med skorstenen faktisk var Gedsted Andelsmejeri, den næste bagved var cykelfabrikken Jyden, og først på loftet af smedeværkstedet bagved igen lavede man madrasser !

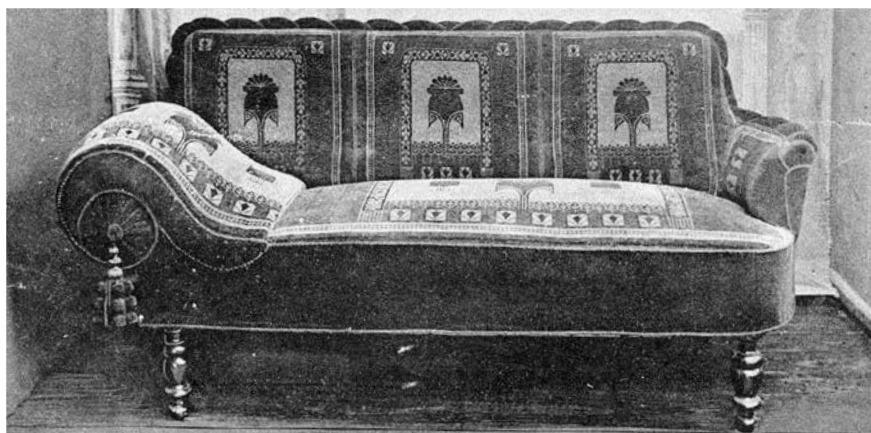
Når de færdige madratser, som de hed dengang, skulle leveres ud i landet, foregik den første del af turen med hestevogn til Aalestrup, der fik jernbane i slutningen af 1800-tallet. Madrasserne blev emballeret i hessian, der blev syet sammen om det antal, hver enkelt modtager skulle have. Ifølge prislisten kunne de også sendes uemballeret, og var i så fald 10 øre billigere pr sæt.

På fabrikkens snedkerafdeling begyndte en svend i 1910 at lave senge. Det foregik stadig mest med håndkraft, for der var endnu ingen maskiner på værkstedet, bortset fra en foddrevet båndsav som drenge- ne, sommetider lidt modvilligt, blev sat til at træde. Man fik dog lejlighedsvis udført noget høvlearbejde ved en kollega, Ole Mortensen, der havde en petroleumsmotor. For de 60 ugentlige arbejdstimer fik sven- den ialt 25 kr, men så fulgte det også med, at han lavede det tilhørende billedskærerarbejde i fritiden i sin egen bolig.

Fabrikkens telefon fik nummer 3, Farsø Central, idet Farsø på grund af sygehus og apotek fik telefoncentral før Gedsted.

Sortimentet voksede

Fabrikkens prisliste fra jan. 1912 vidner om dynamik og fremgang. Den omfatter over 400 priser og fortæller indledningsvis, at fabrikkens kapacitet er 60 sæt madrasser daglig og at produktionen i 1911 havde været 13.000 sæt.

Divan model 1912.

Tangmadrasser var stadig den store artikel, men der var da også mulighed for "Vegetabilier-madratter, Krølhårs-madratter og Kapok-madratter" som de hed. Fjedermadrasser til ca. 20.- kr var også på programmet, og hertil kunne leveres stel til 10.- kr.

I 1912 dukker også divan nr. 1 og 2 op, hver især i 10 variationer og til priser fra 17,25 til 23.- kr. og endelig en meget fornem "Chaise-longue" i standardudførelse med jute til 32.- kr eller betrukket med mekka og med kvast til 58.- kr.

»Kongen er død og Gedsted brænder«

Sådan lød råbet i gaderne i Farsø den 15. maj 1912. Kong Frederik den 8. var ganske rigtigt død dagen før, og nyheden nåede til Farsø samtidig med, at man kunne se en vældig røgsky mod sydvest. At Gedsted brændte var dog lidt af en overdrivelse. De store røgmasser stammede fra Ole Mortensens maskinsnedkeri, der lå omtrent, hvor der nu er ventehus til busserne, og med den tids brandvæsen, kunne man ikke gøre meget andet end prøve at begrænse ilden mest muligt.

Gedsted Maskinsnedkeri lå på torvet, hvor der nu er fortovej og kørebane - foran det nuværende ventehus.

Branden i Ole Mortensens snedkeri set fra Torvegade. "Det store Hus" ses til højre i billedet. Røgen kunne ses vidt omkring - bl. a. i Farsø.

Branden betød afslutningen på Ole Mortensens virksomhed. Den endte på tvangsauktion, og blev købt af Carl Petersen, der byggede den op på samme plads og nu indførte maskiner. Han overtog samtidig Ole Mortensens førstemand, der havde forstand på petroleumsmotoren.

Da krigen kom i 1914, blev det svært at få petroleum, men Carl Petersen kendte kusen, der kørte petroleum fra Løgstør til Brugsen, og så fik han for gode ord og betaling, men uden rationeringsmærker, alligevel leveret 500 liter.

Fabrikken fik også en vindmølle som energikilde. Den var med remskiver forbundet til de forskellige maskiner, og det skete hyppigt, at folkene måtte stå op og arbejde om natten, hvis der kom blæsevejr.

Der blev næsten hvert år bygget til møbelfabrikken. En gårdsplads blev overbygget, et tørvehus faldt, da vindmøllen skulle placeres, senere blev maskinværkstedet udvidet med en nybygning, så vindmøllens fundament kom til at stå inde i værkstedet.

Efterhånden steg kravene til møblernes kvalitet. Træet skulle tørres, og der blev derfor købt et lille hus på grunden, hvor der var ølhandel, og her blev der opført en tørrestue, der igen senere måtte vige pladsen for en to-etages bygning på grunden over mod Brugsforeningen.

Sønnerne trådte til

Firmaet voksede, og Carl Petersen fik brug for medhjælp i ledelsen. Den ældste søn Frank Pedersen var blevet udlært isenkræmmer, dels i Gedsted og dels i Haderslev, der dengang var tysk. Han var i 1905 som 19 årig kommet tilbage til Gedsted, hvor han efterhånden gik ind i ledelsen af firmaet og blev umådeligt afholdt og respekteret. Det var især i madrasafdelingen Frank Pedersen gjorde sig gældende.

Møbelafdelingen blev senere hans bror Aage Petersens domæne. Han var 10 år yngre end Frank, blev udlært snedker hjemme i virksomheden og kom i 1915, efter 2 1/2 år som svend hos Prip i Viborg, hjem til Gedsted. Hans far manglede en leder i snedkeriet, og Aage Petersen havde dygtigheden og ambitionerne til at gøre møbelfabrikken til noget stort.

Med to sønner i firmaet var Carl Petersen godt hjulpet, og begge fabrikens afdelinger var i fremgang. Verdenskrigen fra 1914 til 1918 gik uden om Danmark, men skabte stor købelyst og stærkt stigende priser. Det kneb med at skaffe råvarer, bl. a. hessian, der af de krigsfø-

Kirsten og Carl Petersen med deres fire børn, to svigerbørn og det første barnebarn, ca. 1916.

*Der blev rejst
en ny bygning
på torvet med
fabrik bagved
og senere kom
vindmøllen til.*

rende blev brugt til sandsække, men man fandt erstatningsvarer, og der blev brugt for at bygge en ny madrasfabrik.

Den blev rejst nord for det daværende forsamlingshus og fungerede frem til 1936, da den blev erstattet af nye, store to-etages bygninger.

Firmanavnet var stadigvæk "Gjedsted Tang- og Madratsfabrik," men på prislisten fra 1924 dukker "Madras" første gang op uden "t", og derefter varierer stavemåden i nogle år. Dansk Sprognævn har åbenbart ikke rigtig været på banen dengang, for helt frem til 1940 dukker den gamle "madrats"-stavning op.

Personalet på møbel- og madrasfabrikken 1923.

Her er et læs madrasser pakket i hessian klar til at blive transporteret til stationen i Aalestrup pr. hestevogn.

Carl Petersen nåede 25 års jubilæet

I 1924 fyldte fabrikken 25 år, og det blev fejret med manér. Ifølge bogholderen, S.A.Ø. Laustsens optegnelser blev “alle der havde eller havde haft noget med fabrikken at gøre indbudet, godt 100 mennesker af begge køn. Festligheden blev holdt i Hvalpsund, og det begyndte med kaffe om eftermiddagen i Valørehage, og den sluttede med dans på Færgekroen.”

Til lejligheden havde medarbejderne forfattet en sang på fire vers på melodien: “Ude på landet gi’r man ingenting væk.” Heri var der meget ros til hr. Petersen (Carl Petersen) og til Frank Pedersen, og den sluttede med verset:

Nu alle samtlige Arbejdere her
takker nu for Dagen og Festen her,
ønsker Fabrikken Lykke og Held
derved vi sikre os jo alle selv.
Nu for Carl Petersen vi rejser os da,
skal vi saa alle gi’ ham et Hurra,
og lad os så more os godt i Dag
i Morgen er der atter en Arbejdsdag.

Fra 25 års jubilæet i Hvalpsund 1924. I forgrunden til venstre sidder Kirsten og Carl Petersen og lidt længere til venstre Frank Pedersen (med flad stråhat).

Desværre fik Carl Petersen ikke så mange flere arbejdsdage. Han døde det følgende år, og sønnerne kørte forretningerne videre for deres mor.

Kriseårene sidst i 20'erne ser ikke ud til at have påvirket firmaet særligt meget. Der var stadig en god udvikling, og i 1930 tog man et stort skridt og omdannede firmaet til et aktieselskab med de to sønner og de to døtre som aktionærer. Frank og Aage Pedersen blev direktører, Frank blev formand for bestyrelsen, og moderen Kirsten Petersen beholdt isenkramforretningen og det lokale møbelsalg.

Man blev motoriseret

Det var efterhånden store mængder varer, der skulle transporteres til jernbanen i Aalestrup, og det gik for langsomt med hestevogn, så i 20'erne blev der anskaffet lastbiler, der tog de daglige ture til stationen.

Nu er hestevognen blevet afløst af en Chevrolet, der åbenbart kunne transportere et både højt og bredt læs.

En af de sjældne danskbyggede Triangel lastvogne. Den blev udstyret med gasgenerator i 1940 og gjorde hele turen med under krigen, hvor den kørte madrasser, træuld, skoleelever, våben og lejlighedsvis tyske soldater.

Først i 30'erne fik firmaet en af de få danskbyggede lastbiler, en Triangel fra Odense. I en senere periode, i begyndelsen af 2. verdenskrig, blev den forsynet med en gasgenerator og kørte under hele krigen dagligt mellem Gedsted og Aalestrup. Når der var dårligt vejr ordnede chaufføren, Carl Olsen, det tit således, at han læssede madrasser af på stationen og tog 15-20 elever fra realskolen og deres cykler med tilbage til Gedsted.

Samme bil og chauffør var forøvrigt i den periode stærkt impliceret i illegale våbentransporter. Modstandsbevægelsen i Gedsted tog våben ned fra luften, 10 containere ad gangen med hver 250 kg, og opbevaringsstedet var under bræddestablerne i en af fabrikkens tanglader i udkanten af Gedsted. Når våbnene skulle videre til de større byer, var første stop Aalestrup, og det skete, at der ovenpå trækasserne med våben sad tyske soldater, der skulle hjem på orlov. De hjalp så med at læsse kasserne af i Aalestrup! Der skulle gode nerver til at være chauffør på den transport.

Nu blev der bygget

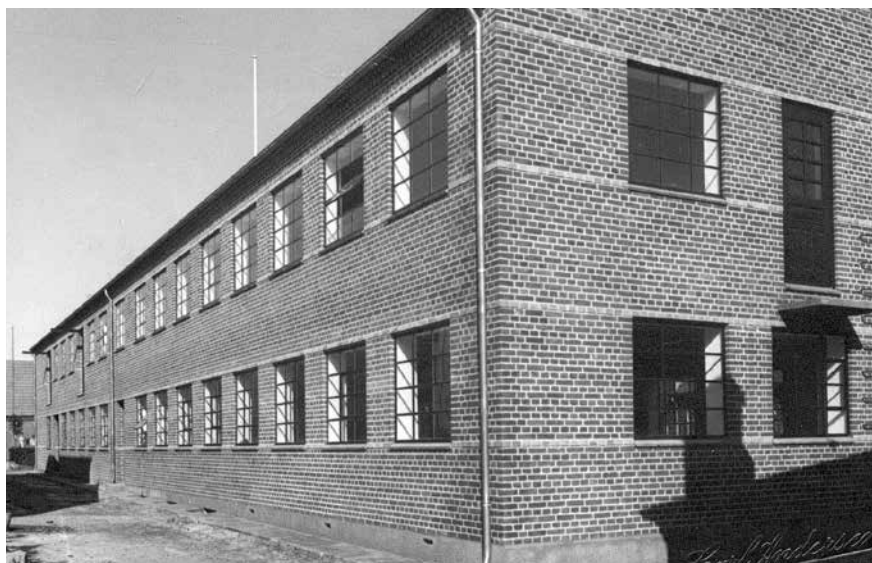
Efter at firmaet blev aktieselskab i 1930 skulle der ske noget. Der udviklede sig tilsyneladende en venskabelig kappestrid mellem de to direktører, der havde hvert sit ansvarsområde, henholdsvis madrasser og møbler. Aage Petersen skriver i nogle notater fra dengang: "Min brorders (Frank Pedersens) interesse i udviklingen var jo mest indstillet på madrasfremstilling, modsat min interesse, der jo særligt var møbler, samme indstilling som min fader også havde haft. Han (Frank) sagde flere gange til mig, at vi skulle se, om vi ikke kunne komme op på lige med madrasfabrikken"

Der var tydeligvis dynamik i begge brødre.

Hver af de to fabrikker beskæftigede ca. 30 medarbejdere, og der blev stadig brug for mere plads. Møbelfabrikkens bygning mod syd langs den nuværende Torvegade blev overbygget i tre etager, og der blev anskaffet en udvendig godselevator. Hele den trekant, hvor der nu er torv og busholdeplads, blev en kompakt udbygget møbelfabrik med møbelforretning ned mod Østergade, med direktørlejlighed på første sal og resten af arealet bebygget med møbelfabrik i to og tre etager.

Den nye tre-etagers møbelfabrik langs Torvegade, set fra Kroens hjørne, ca. 1934.

Den nye madrasfabrik 1936. Skyggen i forgrunden er fra det tidligere forsamlingshus. Denne bygning er i dag tilbagekøbt fra kreditforeningen og efter en større renovation indrettet som udstillingsbygning for alle Getamas produkter.

Lidt længere mod vest i byen blev madrasafdelingen også udvidet. Det skete i 1936, hvor de gamle bygninger blev fornyet og blev til store, lyse to-etagers bygninger, der blev forbundet i 1. sals højde med en bro over gaden.

Begge fabrikker var nu rustet til den fremgang, der fulgte efter depressionen i de første år af 30'erne.

Tang ud - springmadrasserne ind

I 1937 optrådte tangen for sidste gang i fabrikkens prisliste. Der skete det i slutningen af 30'erne, at tangen i Limfjorden blev ramt af en sygdom og uddøde, så det hed nu "håndafsyede madrasser, træuld med tangbelægning", og herefter overtog træulden fuldstændig tangens rolle, men stadig suppleret med krølhår, kokos og vegetabiler.

Divaner var nu også blevet en stor artikel. Der var hele otte modeller i forskellige variationer på programmet til priser fra 21.- til 41.- kr. Der var to lænestole, såkaldt armstole fra 21.- til 29.- kr med tilhørende

sofaer fra 44.- til 62.- kr. Og der blev produceret to ottomaner i samme prislag.

Den helt store nyhed i 1937 var imidlertid den nye opfindelse: springmadrassen.

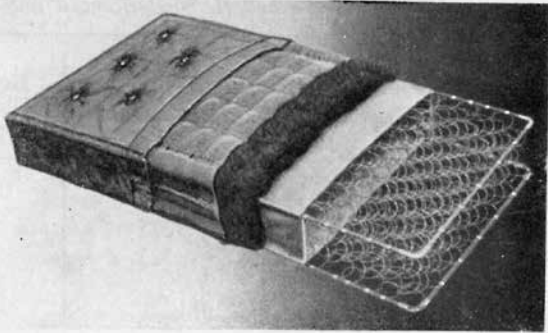
Her dukkede navnet GETAMA op for første gang. Virksomheden tog først navnet GETAMA A/S den 1. jan. 1953, men allerede i 1937 hed den ny madras "GETAMA Springmadrassen".

Og her indtog firmaet en sikker førsteplads. Som det hed i brochu-
ren: "GETAMA springmadrassen er forsynet med det verdenspatente-
rede Epeda fjederindlæg, hvis fornemste egenskaber er, at fjedrene
gensidig holder hinanden på plads (de kan ikke vælte), at fjedrene
danner et jævnt, elastisk hele (bedre ventilation), at der er 25 års
garanti for, at fjedrene ikke kan falde sammen, knække eller vælte."

GETAMA springmadrassen blev håndpolstret og til polstring og ind-
læg anvendtes kun de bedste materialer. Man kunne såmænd roligt
have givet 50 års garanti. Det skete jævnlige, når man havde indkøbt
og skilt en af konkurrenternes madrasser ad, at personalet stod og rev
sig i håret over, at andre lavede noget så simpelt og billigt.

GETAMA madrassen kostede fra 68.- til 105.- kr.

Getama SPRINGMADRASSEN
med Epeda Fjederindlæg
Har ubegrænset Holdbarhed og er uovertruffen i Elasticitet

Den bedste Madras med Fjederindlæg er »Getama«. Fjedrene kan ikke vælte, knække eller falde sammen. 25 Aars Garanti for Fjederindlægget.
Prima Polstring.

GETAMA-navnet dukkede for første gang op i forbindelse med de nye springmadrasser i prislisten fra 1937.

Stort byggeri igen

Møbelfabrikken fik igen pladsproblemer. Det var bl. a. på grund af produktionen af soveværelsesmøblelementer. Der blev fremstillet fem forskellige komplette soveværelser, hver bestående af et skilleskab, dobbeltseng, toiletmøbel, to sengeskabe og to taburetter. Priserne gik fra 160.- til 295.- kr pr sæt. Få år senere, i begyndelsen af 2. verdenskrig, kom nogle dyrere sæt til i eg, kastanie og ahorn til omkring 700.- kr pr sæt, men da havde det stigende prisniveau også fordyret de andre modeller væsentligt.

Der skulle udvides, men der var ikke mere plads på møbelfabrikkens grund, og Aage Pedersen kastede så øjnene på Jens Glerup Dalsgaards ejendom, der var en gård, der ikke, som de fleste andre gårde i byen, var blevet flyttet ud på marken. Jens Dalsgaard ville ikke sælge bygrundene alene, men kun hele ejendommen, og Frank Pedersen ville ikke være med til købet, så Aage Pedersen gik i kompagni med en handelsmand.

De købte hele ejendommen og byggede gården op ude på marken med nye avlsbygninger og stuehus, mens bygrundene blev solgt til Installatør Hessellund, Sparekassen og til aktieselskabets udvidelse af møbelfabrikken.

Denne handel forandrede bybilledet væsentligt. Sparekassen opførte i 1938 i Jens Dalsgaards tidligere have den markante bygning, som nu huser Unibank, og møbelfabrikken blev udvidet med en stor to-etages bygning mod vest, det nuværende medborgerhus. Bygningen lå parallelt med en af de gamle bygninger, og den mellemliggende gade blev i 1. sals højde overbygget med en bro, så der var forbindelse mellem de gamle og nye lokaler.

Nu skulle pladsproblemerne være løst nogle år ud i fremtiden, men få år senere, i 1942, kom katastrofen.

Storbranden i 1942

Den 19. maj 1942 asede et par af Aage Pedersens børn i strid modvind, sammen med andre elever fra Realskolen i Aalestrup, hjemad mod Gedsted. På skolen havde de fået at vide, at deres hjem og resten af møbelfabrikken brændte, og jo nærmere de kom Gedsted, des tydelige-

Den nu udbrændte møbelforretning og direktørbolig på torvet.

re sås de sorte røgskyer og det vældige flammehav. Da de rundede svinget på Østergade var gaden så fyldt med røg og flyvende aske, at de knapt kunne se det voldsomme bål, der havde været deres hjem.

Ilden blev opdaget i middagspausen, og en af svendene styrtede kl. 12,20 ind til Aage Pedersen og sagde, at det brændte ovre på møbelfabrikken. En time efter stod de på gaden uden hjem.

Om formiddagen havde der været brand i en skorsten, idet soden var brændt ud, men sådanne småbrande var almindelige under krigen, da man fyrede med alt muligt brændbart, og det var der ikke nogen, der tog særlig alvorligt. En gnist har åbenbart ligget og ulmet under pandepladerne, og da branden først var startet, var der i den stærke blæst intet håb om at redde fabrikken.

Hele det store fabrikskompleks, der var afgrænset af tre gader, var snart et buldrende flammehav. Sort røg og voldsomme flammer skød op mod himlen og hele kvarteret og den østlige del af byen var fyldt med sod og røg. Brandvæsen fra Aalestrup og Viborg samt mange civile hjælpere kæmpede mod ilden, men anstrengelserne koncentrereres snart om at redde de omliggende bygninger. Kun fordi vinden var i vest lykkedes det at begrænse ilden til fabriksbygningerne - en hvilket som anden vindretning ville uvægerligt have medført en endnu større brand.

Branden set fra Unibanks hjørne med den gamle brugsforening til venstre i billedet. Kun en cykel står tilbage - den enorme strålevarme og røgen har jaget alle tilskuerne væk.

Naboejendommene blev reddet

Af de omliggende ejendomme var det især dem i Torvegade der var truet. De kolossale mængder af brændbart materiale udviklede en voldsom varme, så ruderne i nabohusene sprang, og malingen smeltede og løb ned ad vinduerne, men man undgik heldigvis, at ilden bredte sig til naboerne.

På fabrikken brændte et par hundrede færdige møblelementer og lige så mange påbegyndte, men hvad der næsten var værre var, at alle maskinerne gik tabt, og da krigen rasede, kunne de ikke erstattes, så man måtte nøjes med at købe nogle brugte maskiner.

Den nye fabriksbygning på den anden side af gaden mod vest blev takket være vindretningen reddet, idet man brød gangbroen i første sals højde ned. Denne bygning, der var blevet brugt til lakering, udskæring og pakkerum blev nu nødtørftigt etableret som fabrik, således at man i løbet af kort tid fik en produktion igang igen.

Fabrikkens sociale engagement viste sig straks efter branden. Der var 30-35 mand beskæftiget på møbelfabrikken, og de ugifte måtte midlertidigt fyres, men alle de gifte blev ansat til oprydning. De brugte mursten blev afrenset og skulle bruges til bagmur i en ny fabrik, og desuden indrettede de den bestående bygning til fremstilling af møbler. At miste sit arbejde var dengang en anderledes alvorlig økonomisk belastning end idag.

I løbet af sommeren fik man igen gang i produktionen på et lavere blus. Man startede med at fremstille to små stuemøblelementer og de to mest populære soveværelses modeller, og så så man i øvrigt fremad - nu skulle der startes forfra med møblerne. Brandtomten var helt uanvendelig til nybyggeri, og selskabet måtte på jagt efter en egnet grund til en ny fabrik.

Branden i 1942 skete netop 30 år og fire dage efter branden i 1912.

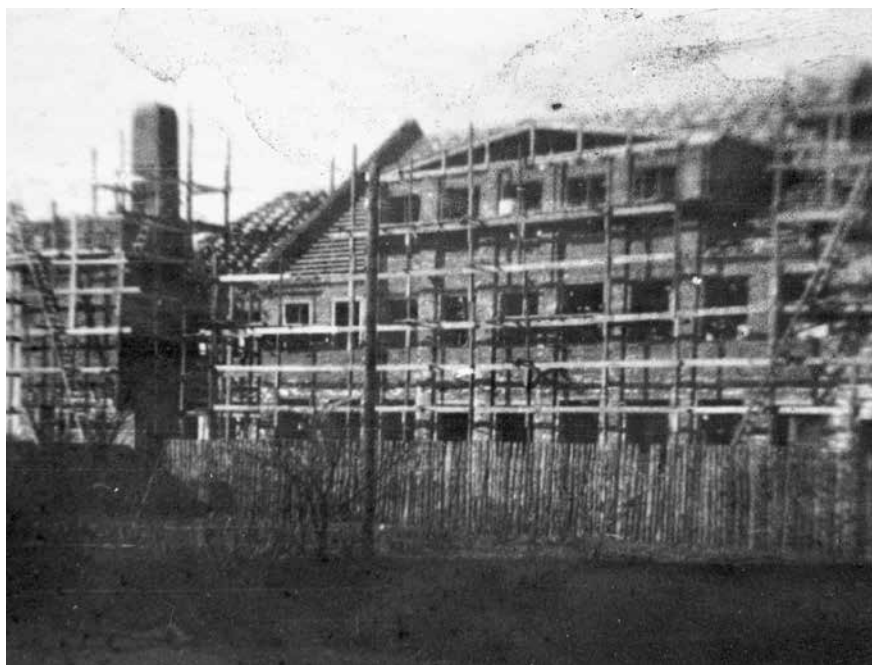
*Ilden har voldsomt fat i den nye bygning langs Torvegade.
Det nuværende medborgerhus anes helt til venstre i billedet.*

Stort byggeri under krigen

Det lykkedes ret hurtigt at finde den ideelle grund til en ny, stor møbel-fabrik. Søren Overgaard havde et stykke jord umiddelbart vest for madrasfabrikken, hvor der var kolonihaver og et lille parcelhus. Det erhvervede G.T.M., som firmaet undertiden blev kaldt, før GETAMA blev det officielle navn, og det kendte arkitektfirma Søren Vig Nielsen, Viborg blev engageret til at tegne den ny fabrik.

Men i 1942 var der mangel på mange byggematerialer, alt var rationeret, og der skulle søges om indkøbstilladelse i Direktoratet for Vareforsyning, inden man kunne gøre noget som helst.

Arkitektfirmaet gik i gang med at få de fornødne tilladelser. Allerede i juni søgte man om tilladelse til indkøb af 570 tønner cement, og i august sendte man en ansøgning om 4.814 kg. rundjern. Det hedder i ansøgningen: "Såfremt og såsnart vi kan skaffe cement og tilladelse til indkøb af jern, kan opbygningsarbejdet påbegyndes, og så godt som alle de ledige håndværkere og arbejdsmænd kan komme i arbejde igen, idet

Den ny fabrik under opførelse, set fra syd. Bjælker, mursten, mørtel, tagsten og alt tilbehør blev båret op ad stiger pr. håndkraft.

bygherren i så vid udstrækning som muligt vil anvende de ledigblevne arbejdere til genopbygningen. Det er derfor vort håb, at denne for hele Gedsted By så betydende byggesag må få den ansøgte tildeling af jern.”

I september sendte man en ansøgning om tilladelse til indkøb af 500 kg søm og spiger og tilladelse til indførsel af 4.184 kubikfod svensk tømmer da: “Det for tiden viser sig umuligt for os at fremskaffe det nødvendige tømmer på anden måde.”

Det umulige lod sig gøre

Det der kunne synes umuligt, blev alligevel gennemført. Midt under krigen, med knaphed på alt, rejste der sig i løbet af 1942/43 en fabrik med et udseende og en stil, der kunne imponere enhver. En markant rødstensbygning i tre etager med kælder, udstyret med elevator, tørre-ovne og alt, hvad der hørte til en moderne møbelfabrik. I kælderen under hovedbygningen blev der et langt beskyttelsesrum, hvor modstandsbevægelsen kunne holde skydeøvelser, uden at det kunne høres udenfor.

Den imponerende ny fabrik, set fra sydvest.

Da den ny fabrik var færdig i august 1943, kom så tyske soldater og forlangte at få den eller bygningen på torvet stillet til rådighed. Sådan et krav var der ikke rigtig noget at gøre ved på det tidspunkt. Man måtte parere ordre, og det endte med, at de besatte bygningen på torvet og en lagerbygning på madrasfabrikken.

Aage Pedersen byggede samtidig foran fabrikken en villa, der blev færdig noget senere. I mellemtiden boede familien i en lejlighed, der blev midlertidigt indrettet i den bygning, der overlevede branden.

På et senere tidspunkt købte firmaet noget jord vest for den ny fabrik, hvor der blev opført en bygning til trælager med opskæringsmaskiner, og der blev lavet tørrestuer.

Dengang boede alle fabrikkens medarbejdere i Gedsted. Det var helt nødvendigt, da der ikke var transportmuligheder, og da der blev mangel på maskinsnedkere i byen, og der heller ikke var ledige boliger, købte Aage Pedersen et stykke jord, hvor der i forvejen var en tennisbane. Derfra blev udstykket tre grunde, hvor han opførte tre enfamilies huse, og så kunne man få de manglende maskinsnedkere.

Krigen satte spor i Gedsted

Selvom der under krigen ind imellem kunne være mangel på faglærte medarbejdere, var der både på møbel- og madrasfabrikken også sommetider mangel på arbejde. Efterspørgslen var svingende, og især var der knaphed på råvarer f. eks. polstermaterialer, træ og hessian. Sommetider måtte man ty til "hessian" af papir eller kaffesække.

Og da folk jo ikke dengang var mobile, måtte man bruge fantasien og finde på noget indenfor bygrænsen eller i hvert fald indenfor cykelafstand fra hjemmet. Her havde folk fra Gedsted en erfaring helt fra første verdenskrig at bygge videre på, nemlig som leverandør af revlingris til fabrikation af koste. I ledighedsperioder i 1941-45 arbejdede nogle af fabrikkens folk "freelance", idet de hentede revlingris i heder, skove og klitter og forarbejdede dem til kostefabrikkerne.

Der var også folk, der købte træ på roden i skovene og fældede det til brug til opvarmning hos private og i bagerier, ligesom nogle gik i tørve-moserne i ledige perioder. Man måtte improvisere og bruge fantasien i de trange tider.

Mod slutningen af krigen blev de tyske soldater i fabrikkens bygninger afløst af et sørgeligt syn. Nu var det flygtninge fra Tysklands

I april 1945 kom de tyske flygtninge. 150 mænd, kvinder og børn blev indlogeret i den bygning, der nu er medborgerhus.

“Madrasserne” til flygtningene ligger udenfor i form af en dyngge halm.

østlige egne, der kom til Danmark i hundredtusindvis, og bygningen på torvet, der overlevede branden i 1942, blev nu fyldt op med ca. 150 flygtninge, mest kvinder, børn og gamle mænd, der fra april 1945 levede en indespærret tilværelse bag trådhegn og bevogtet af bevæbnede vagter.

I marts 1946 blev de overført til en større lejr, men først i juli 1949 var alle flygtninge tilbage i Tyskland.

A/S Getamas Hjælpefond

Virksomhedens sociale ansvarsfølelse kom til udtryk ved generalforsamlingen 28. dec. 1947, hvor det blev besluttet, at henlægge 4000 kr. til en fond til fordel for personalet. Næste års generalforsamling bevilgede yderligere 6000 kr, og det blev bestemt, at medarbejderne skulle informeres om den nye fond ved fabrikkens 50 års jubilæum i august 1949.

Det hedder i fondens vedtægter, at den er en selvejende institution til minde om fabrikkens grundlægger Carl Petersen. Bestyrelsen skal være på tre personer, en medarbejdervalgt og to fra G.T.M.'s bestyrelse.

Den første bestyrelse blev snedker P. Provstgaard Nielsen og direktørerne Aage og Frank Pedersen, der efter deres død blev afløst af henholdsvis læge Henning Petersen og dir. Willy F. Pedersen.

Fonden skulle hvert år tilføres 4% af firmaets nettooverskud, indtil den nåede en kapital på 100.000 kr, og dette tal blev nået i 1959, men indbetalingerne fortsatte længe derefter, så fonden passerede i 1977 en halv mill. kr og har i kraft af 70'ernes og 80'ernes høje rentetilskrivninger i 1999 passeret en mill. kr.

Ved fondens oprettelse var der ikke meget offentlig forsorg i sygdomstilfælde, og her trådte hjælpefonden ofte til med ugentlige udbetalinger til sygdomsramte medarbejdere, typisk 75-125 kr ugentlig så længe sygdommen varede. De sidste mange år har fonden udbetalt 25-30.000 kr to gange om året, til jul og til sommerferie, til omkring 25-30 tidligere medarbejdere og til nogle efterlevende ægtefæller.

Hjælpefonden havde tidligere en stor social betydning, og i dag kommer pengene som en venlig hilsen fra den tidligere arbejdsplads. I 100 års jubilæumsåret bestyres hjælpeekassen af Birgit Overgaard, Jesper Temp og Eigil Nielsen.

50 års jubilæum i 1949

I 1949 hed fabrikken stadig Gedsted Tang- og Madrasfabrik, selvom møblerne beskæftigede ca. halvdelen af de 60-70 ansatte. Man var på det tidspunkt ved at have forvundet krigens problemer, nye maskiner var blevet indkøbt gennem Marshallhjælpen fra USA, og i sensommeren 1949 fejrede man virksomhedens 50 år jubilæum.

Carl Petersens enke, Kirsten Petersen var som nu 87 årig aktiv deltager i festen sammen med sine fire børn, Petra Henneberg, Ninna Jensen samt direktørerne Frank og Aage Pedersen.

Til festdagen havde fabrikkens medarbejdere skænket en mindesten for Carl Petersen, med et bronzerelief og inskription. Den var placeret foran den store trefløjede møbelfabrik og blev afsløret af en af de ældre medarbejdere.

Carl Petersens enke, Kirsten Petersen, ved afsløringen af mindestenen for sin mand ved 50 års jubilæet i 1949.

Dagen blev fejret med taler og sange ved den ny mindesten og med en fest om aftenen på Gedsted Kro.

Medarbejderne havde til festdagen lavet en sang på 10 vers, der vidnede om den stærke loyalitet og tilknytning man havde til virksomheden. Melodien var "Som en rejselysten Flåde", og et af versene lød således:

Hør Fabrikkens Hverdagsstemme,
travlt den toner bag hver Væg,
eet i Dag vi kan fornemme:
Den på Gedsted satte Præg.
Aand og Haand i fælles Gang
gav i Tiden samme Sang,
bragte Slægter Lykke -
Sønner fulgte efter Far,
G.T.M. dem bundet har,
her er alle trygge.

Hans J. Wegner dukkede op

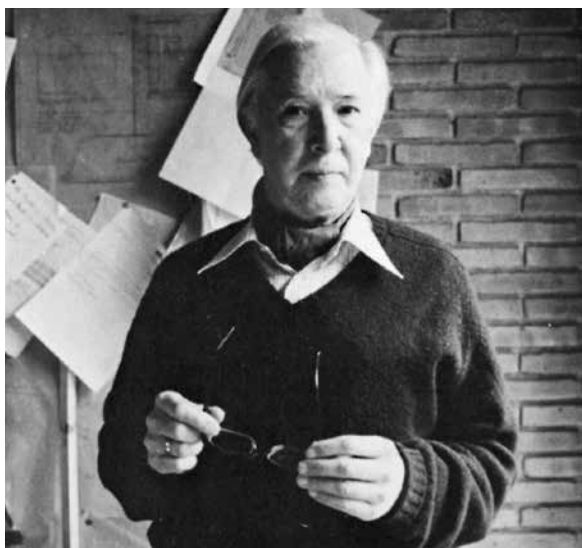
Det var i jubilæumsåret 1949, der blev skabt den forbindelse, der resulterede i at firmaet G.T.M. voksede fra at være en velestimeret, landskendt virksomhed til at blive et internationalt kendt og respekteret møbelfirma.

I 1949 fik man den første kontakt til møbelarkitekten Hans J. Wegner, og det skulle udvikle sig til et samarbejde, der nu foreløbigt har været i halvdelen af Getamas levetid, og som i de forgangne år har bragt meget guld og hæder til både arkitekt og fabrik.

Aage Pedersen skrev i en lidt bittersød kommentar, efter engagementet med Wegner: "Lænestol nr. 88 var næsten den sidste model, jeg selv fik lov at tegne, efter vi fik Wegner som arkitekt, og så ikke selv måtte tegne møbler - dårligt nok sælge dem i København."

Med tiden viste det sig nu alligevel, at samarbejdet var til gavn for begge parter.

Wegner blev udlært som snedker i 1931 og senere uddannet som møbeltegner på Kunsthåndværkerskolen i København i 1936-38. I 1940-43 tegnede han møbler til det nybyggede rådhus i Aarhus, der iøvrigt var tegnet af Arne Jacobsen.

Hans J. Wegner

Wegner har i årenes løb modtaget en uendelig række priser og anerkendelser, først og fremmest for møbler, men han har også beskæftiget sig med sølvtøj, lamper og tapeter.

Hans arbejder er udstillet på en lang række museer verden over, f. eks. Museum of Modern Art og Metropolitan Museum of Art, New York, Victoria and Albert Museum, London, Louisiana, Humlebæk, The Nagai Collection, Fukuoka, Japan og mange andre steder.

De bedste af Wegners møbler er blevet klassikere, som gang på gang sættes i produktion, mange år efter deres premiere.

*Stol 290, en af Wegner
og GETAMAS
succesmodeller.
Den er fra 1953, og
kan stadig leveres.*

Der var ingen pendlere

I efterkrigstiden kendte man ikke begrebet “pendlere.” Alle fabrikkens medarbejdere fra bydreng til direktør boede som en helt naturlig ting i Gedsted. Offentlig transport var udelukket, og biler var noget som dyrlæger, læger, direktører og ganske enkelte andre var i besiddelse af. Altså måtte man bo indenfor gå- eller cykelafstand fra arbejdspladsen. Det gav et socialt sammenhold, og det gjorde også medarbejderstaben umådeligt stabil.

Arbejdstiderne satte deres store præg på bybilledet. Når op mod 100 mennesker skulle til og fra arbejde på én gang fyldte de godt op på gaden, og man hørte tit en bemærkning, som: “Nu kommer de fra fabrikken”, når gaden om eftermiddagen fyldtes med gående og cyklende mennesker.

En ny brand

Men møbler og madrasser er brændbare varer, og den 22. august 1951 gik det galt igen. Denne gang var det madrassfabrikken, der blev ramt. Der havde sat sig noget materiale fast i en maskine, der rev kokos op,

*Branden set
fra Vesterbro.*

Ydermurene kunne stort set genbruges, så ca. fire måneder efter kunne fabrikken tages i brug igen.

maskinen løb varm, og da udsugningen dengang endte oppe på loftet og ikke gik ovenud af taget, føg gnisterne op på loftet og startede branden. Det var i den længste af de to parallelle fabriksbygninger, den østlige, og inden længe var bygningen omspændt af flammer. Tagpladerne sprang med høje knald, og hele bygningens indre udbrændte, da de mange brændbare stoffer gjorde det umuligt at bekæmpe ilden.

Men i 1951 var det lettere end i 1942 at få maskiner og inventar erstattet, og da ydermurene kunne bruges igen, lykkedes det på ca. fire måneder at få den brandhærgede bygning genrejst, og produktionen kunne fortsætte.

Brødrenes tandemkørsel

De to brødre Frank og Aage Pedersen supplerede hinanden fint. Deres succesrige parløb gennem mange år lykkedes så godt, fordi de hver især kunne beskæftige sig med det, der var deres største interesse, Frank Pedersen med de administrative sider og madrasfabrikationen

Dir. Frank Pedersen.

og Aage Pedersen med udvikling og fabrikation af møbler. Frank Pedersen blev en værdifuld medarbejder for sin far. Efter faderens død i 1925 overtog han det store ansvar, og da firmaet i 1930 blev til A/S blev han administrerende direktør.

Han var afholdt og højt respekteret af firmaets ansatte, og også udadtil var han en engageret mand. Han deltog i byens liv i foreninger, han var vurderingsmand i Kreditforeningen, i bestyrelsen for Jyden, Aalestrup og i repræsentantskabet for Hobro Bank. Han var i flere perioder, nærmest af pligtfølelse, medlem af sognerådet, en kort tid formand. Ægteparret Johanne og Frank Pedersen fejrede guldbrillup 1959 og Frank Pedersen døde 82 år gammel i 1969.

Aage Pedersen blev som ung leder af møbelproduktionen. På fabrikken blev han altid omtalt og tiltalt som "Mester", og han havde mange daglige ture gennem fabrikken, hvor han ofte havde en lun bemærkning, men også holdt et vågent øje med at produktionen kørte som den skulle, og især at kvaliteten overholdt de høje normer.

Aage Pedersen blev ligeledes direktør i 1930. Han var udadvendt og sad også i flere perioder i sognerådet, valgt med høje stemmetal. Han deltog i byens foreningsliv og havde en finger med i spillet da Gedsted

Dir. Aage Pedersen.

fik Teknisk Skole, Alderdomshjem og fjernvarme, ligesom han var en af hovedkræfterne bag den store erhvervsudstilling i 1938.

Med sin fiskestang ved åen og med en cerut i munden var Aage Pedersen i sit es - han døde i 1985, 88 år gammel.

Fremgang i 50'erne - og nyt firmanavn

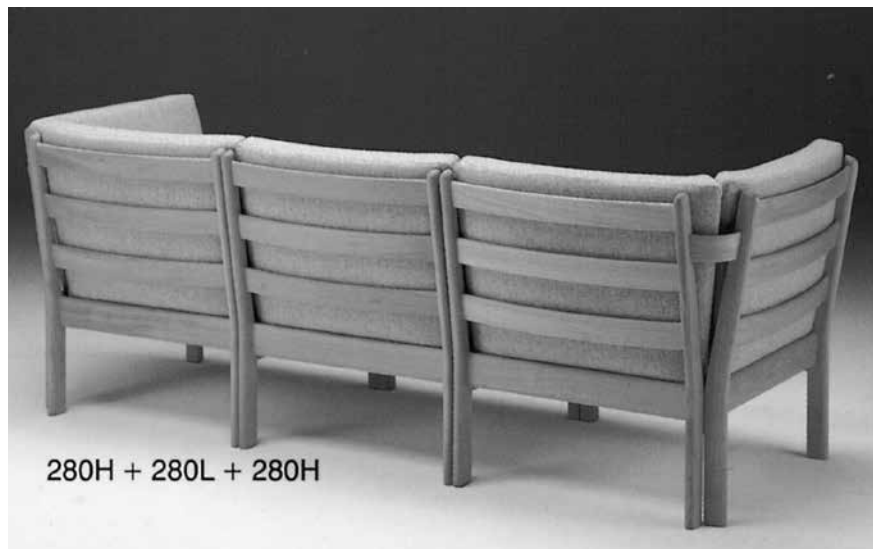
Efter at Danmark havde skruet ned for blusset under de fem krigsår, kom der i løbet af 50'erne igen rigtig gang i hjulene. Efterhånden kunne man importere de nødvendige råvarer, og landet boblede af nyt mod og initiativ. Verden lå igen åben for international handel, og virksomheden fik både en stor import- og eksporthandel.

Det havde ligget i luften i flere år, men den 1. jan. 1953 blev det alvor: Det gamle firmanavn, Gedsted Tang- og Madrasfabrik A/S blev skiftet ud til det mere mundrette GETAMA A/S, og det navn skulle fremover blive et anerkendt firmanavn, både i ind- og udland.

Springmadrasser var endnu en forholdsvis ny artikel, og alle skulle efterhånden have deres gamle træuldmadrasser udskiftet til de komfortable springmadrasser. Getamas SYVSOVER-madrasser var anerkendt som noget af det bedste på markedet, og gik deres sejrsgang, både til institutioner, hospitaler og privat brug.

I 1956 fik GETAMA trykt 1.500 nummererede eksemplarer af Johs. V. Jensens herlige himmerlandshistorie "Syvsoverne", der fortæller om den noget søvnige familie på Bakgaarden, der nytårsaften fik ruderne klistret til med det resultat, at man først vågnede 3. nytårsdag. Man sov godt på 7-sover madrasser! Historien blev sendt ud til landets førende møbelhandlere, der stort set alle var kunder hos GETAMA. Og det var store partier møbler og madrasser der udgik fra fabrikken. Der kom jævnligt nye Wegner modeller, der ramte tidens smag, både den danske og den internationale. "Danish Design" blev i de år kendt som kvalitet, og GETAMA var med fremme i spidsen.

Møbel- og madrasfabrikken beskæftigede i disse år omkring 100 mennesker, men alligevel var der lange leveringstider på de mest populære artikler.

"Danish Design" - sofa 280 - et af Wegners mange pletskud.

Øgenavne og narrestreger

Arbejdspladsen Getama har altid været kendt for at have et venligt og menneskeligt miljø. Fyringer har været meget sjældne, og ledelsen har bestræbt sig på at tage vidtgående hensyn til de ansatte. Tonen mellem ansatte og ledelse har været nærmest familiær, og på værksteder, hvor så mange mænd går op og ned af hinanden hver dag, udvikles der naturligvis et afslappet frisprog, der giver plads for en vis grovkornet humor.

Mange blev f. eks. som en helt naturlig ting udstyret med øgenavne. Når der på maskinværkstedet var tre der hed Møller, skulle man jo kunne skelne imellem dem, og det blev så til Bløde Møller, Runde Møller og Lange Møller.

Og når en havde den uvane altid at skulle sparke tomme skrueæsker hen i den anden ende af værkstedet, blev der selvfølgelig en dag lagt en fuld æske med tretommer skruer. Det gav en forstuvet storetå og lidt mere forsigtighed i fremtiden.

“Mester” - Aage Pedersen - gik heller ikke ram forbi. Det var en yndet sport at tage gas på en, der lige var gået ind i elevatoren. En stillede sig forneden og en medsammensvoren øverst, og så trykkede de skiftevis på knapperne, så den arme mand i elevatoren ikke kunne komme ud, men fik en halv snes ture op og ned. Det var noget af en overraskelse, da det en dag var “Mester”, der kom ud af elevatoren - men han tog det pænt.

En af snedkerne havde den vane hver dag at sætte træskoene ved siden af maskinen og skifte til futsko. Efter arbejdstid stak han så igen i træskoene, men en dag var der en betænksom sjæl, der havde sømmet træskoene fast i gulvet. Og så blev der jo grinet noget, da han uden iøvrigt at tage skade gik en tur på næsen.

»Hovedkontoret« var to små rum

Det udvortes og prangende har aldrig rigtig ligget til GETAMA. Det drejede sig mere om stil, kvalitet og selvfølgelig salg, men sådan noget som kontorhold var et nødvendigt onde, der skulle klares praktisk og effektivt. Det var ikke nødvendigt at holde omstændelige møder og konferencer for at få truffet beslutninger. Og når man havde en bogholder, der kunne lægge lange rækker af trecifrede tal sammen i hovedet,

Vesterbro 9, efter at isenkramforretningen var nedlagt. Bag de to vinduer til venstre (senere tre) var GETAMAS "hovedkontor" helt frem til 1960.

var det knapt nok nødvendigt at have regnemaskiner. Og forøvrigt havde man slet ikke plads til nogen mødeaktivitet. Selv helt op til 1960 hvor GETAMA var blevet en virksomhed med omkring 100 beskæftigede og en stor international handel var kontoret såmænd i den ene ende af den gamle bygning fra 1885. Firmaet blev styret fra et lille lokale i den østlige ende af huset, og der var indgang gennem isenkramforretningen.

Bag de to små vinduer var der knebent plads til direktører, bogholder, sekretær, kontorister og ekspeditrice til isenkramforretningen, ialt 5-6 mennesker, og da der på et tidspunkt skulle ansættes en ung mand mere, måtte man inddrage 1½ meter af forretningen, så firmaets "hovedkontor" kom til at bestå af to rum. Der var dog ikke mere plads, end når der kom en repræsentant, måtte yngstemanden fortrække til forretningen, så længe der var gæster, der skulle sidde.

Lønudbetalingen til de mange ansatte i virksomheden foregik fredag aften fra kontoret. Fredag eftermiddag blev de mange penge hentet i en prøvekuvert i den lokale afdeling af Hobro Bank, hvorefter kontanterne blev talt op i poser til hver enkelt medarbejder. Efter arbejdstid kom så alle de ansatte ind gennem isenkramforretningen og afhentede ugelønnen, klar til brug i sedler og mønter !

Pladsmangel og nybyggeri

I 1960 var der igen mangel på plads på møbelfabrikken.

GETAMA ønskede at udvide mod syd, og naboen var lægeboligen med en tilhørende stor have. Købsmulighederne var alt eller intet, så firmaet overtog hele arealet, med en meget stor tilhørende villa, der kom til at gøre god fyldest som kontor, og dermed for første gang i 60 år gav Getama mulighed for at indrette tidssvarende kontorfaciliteter.

Den store kontorbygning blev moderne indrettet, en del blev brugt som showroom, og i de mange værelser på første og anden sal blev der mulighed for at indlogere overnattende gæster, f. eks. firmaets sælgere, når de var til sælgermøder i Gedsted.

Den store lægebolig på Skovvej blev indrettet til moderne kontorer og showroom.

Den nye forbindelse mellem møbel- og madrasfabrikken med en etage til venstre og to etager til højre med den store port i midten.

Men hovedformålet med købet af grunden var en udvidelse af møbel-fabrikken. I 1961 blev der bygget to lange bygninger, syd for og parallelt med den store fabrik, adskilt af en overdækket gennemkørsel. Bygningerne havde et format, så de kom til at forbinde møbelfabrikken med madrasfabrikken, og fløjen nærmest madrasfabrikken blev i to etager. I tilknytning hertil byggedes kantine. Iøvrigt blev der forsendelsesafdeling samt installeret tørreovne og maskiner til opskæring af træ.

Udvidelsen blev traditionen tro fejret med en fest 10. feb. 1962 med taler og en sang til lejligheden, med hib til forskellige medlemmer af personalet og en masse ros til direktørerne og deres fruer. Og udvidelsen kom til at gøre god fyldest i de travle tider - men hvor længe slog den til ? Ikke ret længe. Leveringstiderne blev ved med at være alt for lange. Markedet kunne aftage alt det fabrikken kunne producere af madrasser og Wegner møbler. En rigtig kapacitetsforøgelse blev snart nødvendig.

3. generation trådte til

Først i 60'erne var Frank og Aage Pedersen nær pensionsalderen. Selv om de længe herefter var engagerede og medbestemmende i firmaets drift, var der brug for assistance, og den var heldigvis lige ved hånden.

Frank Pedersens søn, Willy Frank Pedersen, født 1917 var allerede fra sidst i 30'erne ansat i firmaet, hvor han fik størstedelen af sin uddannelse, så da hans far blev ældre, havde han allerede i mange år været en drivende kraft bag firmaets aktiviteter, og han overtog sin fars post som administrerende direktør.

Willy F. Pedersen var som sin far interesseret i det omgivende samfund, og han var f. eks. hovedmanden, da Gedsted, som noget helt enestående, omkring 1960 fik opført en idrætshal ved hovedsagelig frivilligt arbejde og med GETAMA som en stor sponsor.

Ligesom Frank Pedersen havde også Aage Pedersen en søn, der var klar til at tage over. Karl Pedersen kom i 1959 hjem i firmaet, efter at han først var blevet uddannet snedker og senere at have været ansat på en københavnsk møbelfabrik i nogle år, hvor han var beskæftiget

Dir. Willy F. Pedersen.

Dir. Karl Pedersen.

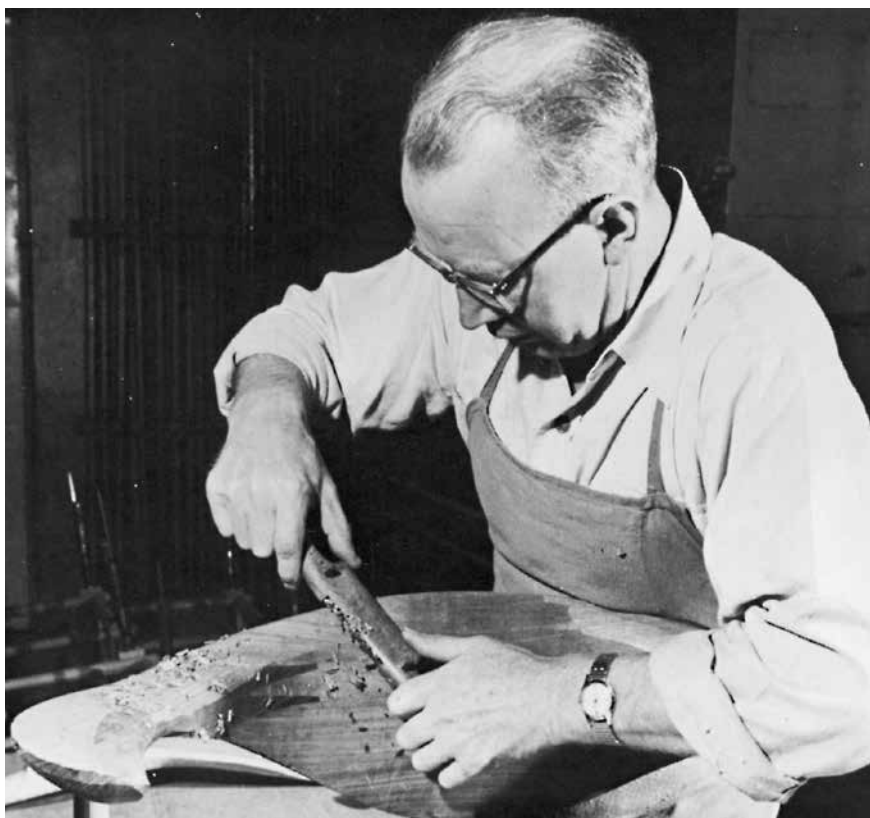
med salg og produktion. Aage Pedersen var på det tidspunkt 60 år, og stadig frisk og aktiv, og hans beføjelser som direktør og leder af møbelproduktionen gled så i løbet af de følgende år gradvist over til Karl Pedersen.

Det var da også de "to unge", som Aage Pedersen omtalte dem, der tog initiativet til det ny kontor og byggeriet i 1961, og de var også hovedmændene bag det meget større byggeri, der skulle komme i 1965.

Mesterværker fra Wegner

GETAMAS hovedarkitekt, Hans J. Wegner sprudlede af gode ideer. Han kom ofte til Gedsted og arbejdede i flere dage, mens han var indlogeret hos en af direktørerne. Og så blev der snedkereret og finpudset og justeret indtil det nye stykke møbel var, som det skulle være. Både så det tilfredsstillende Wegners æstetiske sans og udformet på en sådan måde, at det kunne produceres.

Det var nok nogle af hans helt lykkelige stunder, når han stod med direktør og værkfører med opsmøgede ærmer og savsmuld i håret og perfektionerede et nyt design. Og sælges kunne det hver gang. Sommetider skulle møbelhandlere og kunder se på tingene et par år, inden de

Håndværket skal være i orden ! Her er Wegner i gang med bugthøvl.

slog igennem, og de store salgstal kom frem, men man behøver bare at nævne f. eks. stol 290 og sofa 236, så vil en stor del af Danmarks møbelhandlere slå smæk med tungen.

Af de gamle møbelkataloger fra 60'erne kan man se, hvordan det efterhånden var Wegners møbler, der dominerede. I kataloget fra 1966 optrådte den "hjemmetegnede" hyndestol "88" dog stadig, men det var nu næsten udelukkende Wegners møbler, der produceredes. Populære hyndestole i bøg og eg, hvilebænke og sovesofaer, senge og naturligvis springmadrasserne gav travlhed i virksomheden.

Og produkterne var ikke alene meget anerkendte, de kom også langt omkring. Kejseren af Etiopien, Haile Selassie fik f. eks. leveret seng 701, og også på kongefamiliens jagtgård i Trend står der specielt lavede fyrretræssenge fra GETAMA. Firmaet fremstillede også nye madrasser både til Amalienborg og til Kongeskibet Dannebrog.

Wegners festlige påfund

Bag den neutrale betegnelse, "stol 225", skjuler sig en af Wegners utraditionelle ideer. Nummeret dækker over den berømte snorestol, der ikke lignede de andre ting Wegner lavede ret meget, og da den blev vist første gang på en landsudstilling arrangeret af Dansk Kunsthåndværk i 1950, var tiden slet ikke moden til noget så sprælsk, så den gik i venteposition til bedre tider.

De bedre tider kom på møbelmessen i Fredericia i 1958, hvor den vakte stor opsigt på Getamas stand. Wegner havde i forvejen gået i dagevis på fabrikken, hvor han havde tilrettet modellen og fulgt fremstillingen af udstillingsstolene nøje, så de blev nøjagtig, som han havde tænkt sig. På standen vist seks stk. omkring en åben pejs, og inden udstillingen var ovre var de fem solgt til udlandet.

Stolen blev fremstillet af blank stål med et lakeret understel. Snørearbejdet var en speciel proces, der krævede tre mands armkræfter, for at få de 400 meter flagline til at ligge stramt og præcist. En nakkepude og et hvidt lammeskind oveni fuldendte billedet.

Wegners geniale flaglinestol.

Men det var en dyr stol, og en stol der krævede plads, så selvom den blev solgt godt i Danmark, gik størstedelen af produktionen dog udenlands, især til U.S.A., hvor den blev en populær TV-stol, der var meget prestige i at eje. En lidt speciel leverance gik til en arabisk sheik, der fik leveret ikke mindre end 16 stk, der skulle anbringes omkring en swimmingpool. De blev af hensyn til varme og fugt leveret med nylonsnøre i stedet for bomuld.

Snorestolen gik stærkt i 60'erne, og den blev forøvrigt sidst i 80'erne taget op igen, idet der blev lavet et mindre antal nummererede og signerede eksemplarer, men nu er fremstillingen af denne klassiker uigenkaldelig slut.

Stor udvidelse planlægges

I 1964 indså man på GETAMA, at udvidelsen i 1961 nok havde givet et pusterum, men ikke løste problemerne. Det var sådan, at hvis møbelhandlerne ville have de populære modeller leveret til jul, skulle de bestilles om sommeren, og det var i længden uholdbart.

Der måtte en stor udvidelse til, og det var ikke muligt i tilknytning til de bestående fabriksbygninger, så man så sig om efter et stort stykke jord, hvor man ikke risikerede at løbe ind i pladsproblemer. Valget faldt på et areal syd for Gedsted, og da det kun var til salg sammen med den tilhørende ejendom, blev Getama ejer af en gård på 90 tønder land, incl. bygninger, eng, skov og det vigtigste: store flade industriarealer.

Det var tredje generation, direktørerne Willy F. Pedersen og Karl Pedersen, der var de drivende kræfter i det store spring, der nu skulle tages. Den gamle treetages møbelfabrik var ikke ideel til moderne produktion, så nu planlagde man i samarbejde med arkitekt Bent Clausens tegnestue en stor etplans fabrik på 5000 kvadratmeter.

Et stort spring

I foråret 1965 gik man i gang med at opføre den store fabrik. Det var moderne byggeri med bærende betonsøjler og så store frie spænd som muligt, for at sikre de bedste muligheder for maskinernes placering og

Den ny møbelfabrik set fra øst med Louns Bredning i baggrunden.

en effektiv arbejdsgang. Taget blev shedtag med ovenlys, og i en fritliggende bygning med seks store porte blev der trælager og råvarelager.

Den gamle fabrik kørte de første år nogenlunde uændret videre, så den nye fabrik gav en virkelig kapacitetsforøgelse. Der blev ansat nye medarbejdere, indkøbt moderne maskiner og produktionen omfattede for en stor del nye modeller.

GETAMA var en meget velkonsolideret virksomhed. Firmaet var i stand til at selvfinansiere hele det store fabrikskompleks.

Med i købet af landejendommen fulgte også 6 tdr. land skov samt en del jord i retning ad fjorden, og her blev efterhånden udstykket mange byggegrunde, så der rejste sig et stort villakvarter i løbet af 60'erne. GETAMA lod selv bygge 10 enfamilieshuse, der blev lejet ud eller solgt til medarbejdere, for på den måde at sikre stabil arbejdskraft.

Salesco samarbejdet

På den ny fabrik producerede man foruden nye modeller til møbelhandelen også rigtig mange kollegiemøbler. Wegner var suveræn på det område, og de mange kollegiebyggerier i 60'erne og 70'erne blev for en stor dels vedkommende monteret med Wegner-møbler. GETAMA havde stor ekspertise i at levere komplette indretninger med senge, madrasser og opholds- og kontormøbler i den robuste kvalitet og det stilrene design, der var påkrævet til disse byggerier.

Salgsarbejdet til disse institutioner og på eksportmarkederne foregik for en stor del gennem "Salesco", et salgskontor i København, som de fem fabrikanter af Wegners møbler drev i fællesskab. Kontoret sørgede for, at firmaernes møbler blev præsenteret på de store møbelmesser i bl. a. Köln, London, Bruxelles og Hamburg, ligesom fremmede indkøbere på besøg i Danmark i stedet for en større rundrejse i landet kunne spare tid ved at samle deres indkøb på Københavnskontoret.

Wegner viser dronning Margrethe rundt på GETAMAS stand i Bella Center.

I 1969 var GETAMAS andel af Salesco-samarbejdet imidlertid vokset så meget, at den udgjorde lige så meget som de øvrige fire partnere tilsammen, så der opstod i firmaet et ønske om at være mere sig selv. Desuden var det kun halvdelen af GETAMAS salg, der gik gennem Salesco, mens den anden halvdel gik ad andre kanaler.

GETAMA brød derfor ud af samarbejdet og oprettede sit eget salgskontor. Til at lede det blev den hidtidige Salesco direktør ansat. Han tog tre af sine medarbejdere med sig, således at det nye kontor, der blev oprettet i Søborg, straks fra starten var fuldt funktionsdygtig og gearet til at intensivere salget af GETAMAS produkter.

Getama Fonden blev stiftet

Aktionærerne, Carl Petersens fire børn, blev ældre, og det blev aktuelt at tænke på generationsskifte. For at sikre aktionærerne og deres arvinger en retfærdig deling, og for at sikre virksomhedens fremtidige beståen, blev det derfor i 1972 besluttet at overdrage aktierne til en fond, GETAMA - Fonden. (Ikke at forveksle med medarbejdernes hjælpefond fra 1949).

Familiens aktionærer indskød en grundkapital, og fonden overtog aktierne i virksomheden, hvorefter fonden ved hjælp af fabrikkens overskud efterhånden skulle blive gældfri, og GETAMA på den måde blive uden personligt ejerskab, men alene ejet af fonden.

I fundatsen hed det, at fondens formål var: "At sikre og underbygge det økonomiske grundlag for de i GETAMA aktieselskabet drevne virksomheders fortsatte beståen og udvikling på en sund forretningsmæssig basis, herunder evt. erhvervelse af andre virksomheder, som fondsbestyrelsen finder det rimeligt at overtage."

I fundatsen nævnedes desuden, at det var fondens formål at sikre efterkommerne efter fabrikkens grundlægger Carl Petersen, og der skulle desuden kunne ydes støtte til veltjente medarbejdere samt til samfundsmæssige og velgørende formål.

Fondens første bestyrelse kom til at bestå af direktørerne Karl Pedersen og Willy Pedersen, læge Henning Petersen, Gedsted og advokat N.E. Vesten-Jensen, Aalborg. Denne bestyrelse var iøvrigt identisk med aktieselskabets bestyrelse og fungerede til 1991, idet Willy Pedersens søn Carl Johan Pedersen dog overtog bestyrelsesmandatet efter sin far i 1981.

Kongehøjen blev liggende

Man havde længe vidst, at en stor, pompøs treetages bygning som den gamle møbelfabrik ikke var praktisk til moderne møbelfabrikation, men der var stadig brug for dens kapacitet. For at få samling på møbel-fremstillingen blev det derfor i 1973 besluttet at udvide den ny fabrik endnu engang.

Udvidelsen skulle ske mod øst og omfattede fire sektioner på ialt 2000 kvadratmeter, denne gang med præfabrikerede elementer og med fladt tag. På den måde blev hele møbelafdelingen samlet, og omfattede nu et kompleks på 8000 kvadratmeter. I de nye afdelinger blev der også plads til læsseramper og ekspedition.

Inden udvidelsen kunne sættes i gang var der dog et lille problem, der skulle klares, for der lå en gammel gravhøj, kaldet Kongehøjen, lidt tæt på. Nationalmuseet var noget betænkelig ved det planlagte byggeri, men Willy Pedersens lune viste sig, da han foreslog museets udsendte, at man bare kunne flytte højen. Museumsmanden tog sig til hovedet og jamrede, at sådan en høj kunne man skam ikke flytte, hvortil W. P. tørt bemærkede: "Ok jo, den kan Poulsen (entreprenøren) da flytte på et par timer."

Luftbillede af Møbelfabrikken efter to store udvidelser. Kongehøjen ses helt fornedet til højre. Og den ligger der stadig !

Sagen fik dog en lykkelig udgang. Den endte med, at der både blev plads til den ny fabrik, og Kongehøjen fik lov at blive liggende.

Det øgede fabriksareal gjorde det nu muligt at undvære den eneste bygning i midtbyen, der havde overlevet branden i 1942. Den toetages fabriksbygning ved torvet blev i 1976 solgt til restaurationsformål, og efter at have fungeret som sådan i en årrække, er den nu Gedsteds medborgerhus.

Travlhed med store ordrer

GETAMAS salg foregik for en stor dels vedkommende fra Københavns-kontoret i Søborg. Her var fire mand beskæftiget med salg til eksport-markederne og Københavnsområdet og resten af Sjælland. Det øvrige Danmark blev betjent af to repræsentanter til møbelhandlerne og en til institutionssalget. Der var desuden aftaler med agenter i bl. a. Tyskland og USA.

Betty Nansen Teatret. En af GETAMAS og Wegners mange store indretningsopgaver.

I 1970'erne og 80'erne udførte GETAMA en imponerende række af store monteringer af teatre, skoler, hoteller, hospitaler og offentlige og private byggerier af forskellig art.

En speciel ordre kom fra Aalborg Værft, hvor GETAMA monterede et stort krydstogtskib med 500 kahytter med ialt over 1000 sengepladser. Sådanne ordrer omfattede komplette kahytter med skabe, borde, stole, senge med madrasser osv., alt leveret færdigmonteret i skibet.

Blandt andre store ordrer i den periode kan nævnes 4-5 biografale i Amagercentret, Herlev Hospital, Betty Nansen Teatret i København og Hotel Scandinavia hvor ordren omfattede komplet montering af 5-600 værelser med over 1000 sengepladser.

Men ikke alt var store ordrer. De mindre ordrer hører også med til god kundeservice, og da de gedigne møbelstel er omtrent uforgængelige, har GETAMA altid lagt vægt på at yde en omfattende service, når stole og sofaer begynder at blive lidt trætte. Rigtig mange ordrer er på ombetrækning og levering af nye hynder til brugte møbler, der så får deres andet eller tredje liv.

Kontorflytning og nye direktører

I 1981 blev Willy Pedersen syg. På en ferietur i Spanien i februar måned blev han ramt af en hjerneblødning, der bevirkede, at han ikke mere blev i stand til at genoptage sit arbejde som administrerende direktør.

Hans søn, Carl Johan Frank Pedersen overtog hans pladser i såvel fondsbestyrelse som aktieselskabsbestyrelse, og hans fætter, den tekniske direktør Karl Pedersen, overtog arbejdet som administrerende direktør.

I maj 1982 udvidedes direktionen med Ib Kjærsgaard, der var salgsdirektør i en periode på fire år.

I den tid forøgedes salget til både møbelhandlere og institutionskunder, f. eks leveredes ekspeditionsskranker til SAS-kontorer over hele verden. Det var en speciel ordre, for trods det ensartede design skulle de fremstilles individuelt til hvert enkelt lokale, og de blev derfor enkeltvis opstillet og monteret på fabrikken, inden de blev pakket i containere og afskibet til de forskellige destinationer.

I samme periode blev det besluttet at flytte hovedkontoret. Efter at møbelproduktionen var blevet samlet på den ny fabrik, ville det være

En af de skranke GETAMA leverede til SAS kontorer over hele verden.

mest praktisk at administrationen var tæt på, og man valgte derfor at inddrage en del af den store kantine og tilstødende arealer, hvor der blev indrettet kontorer. Udflytningen skete den 1. september 1984, og derefter var den markante kontorbygning på Skovvej overflødig og kunne sælges.

Efter at Karl Pedersen gik på pension i juli 1985 fulgte en kort tid en ny direktør og en rekonstruktion af firmaet, delvis med assistance af Teknologisk Institut, hvorefter Mogens Christensen blev ansat som ny administrerende direktør pr 1. okt 1986.

Ny dynamik på Getama

Mogens Christensen var en direktør med store ambitioner. Der skulle ske en masse - produktionsapparatet skulle moderniseres, nye modeller udvikles og markedsføringen skulle intensiveres.

Der blev anskaffet nye maskiner for et millionbeløb, bl. a. en 7 spindel-
let kehlemaskine, en dobbelt-tapper, en 15 m lang kantlisteautomat og
en CNC-styret overfræser. Disse maskiner kunne danne grundlag for
en produktion i store serier, men her løb man ind i det problem, at
GETAMA netop er karakteriseret ved at fremstille mindre serier, der
til gengæld bliver kælet for.

Der bliver aldrig lavet noget halvt på GETAMA. Der bruges meget
håndarbejde på den sidste afpudsning, og det kan mærkes på omkost-
ningssiden. Der siges for spøg på fabrikken, at den er Danmarks stør-
ste snedkeri. GETAMAS møbelmodeller kræver godt arbejde af gode
håndværkere.

Mogens Christensen var klar over at der skulle produktudvikling til
for at ekspandere. Der blev udviklet en stribe nye produkter fra nye
designere, og man sørgede for, at der var en god sammenhæng mellem
de gamle og nye modeller. Der blev lagt vægt på klassiske og enkle
kvalitetsmøbler, både hvad angår materialer og formgivning.

GETAMAS egen designer Jens Ole Christensen tegnede en serie
kontor- og konferencemøbler, der blev særdeles godt solgt, og arkitekt
Bernt tegnede stole, hvoraf der f. eks. blev leveret 1260 stk til Vejle
Musikteater.

*Stol og bord fra
bureau-serien.
Design GETAMAS
husarkitekt Jens Ole
Christensen.*

Vejle Musikteater. GETAMA i samarbejde med arkitekt Bernt.

For at markere at der skete noget på designområdet, deltog GETAMA også i verdens største møbelmesse i Köln, hvor man udstillede blandt 13 andre fabrikker på en speciel avantgarde stand, og man havde en fast salgchef stationeret i Tyskland.

Kontrovers med Wegner

Lysten til nytænkning bevirkede også, at Mogens Christensen forgreb sig på nogle af Wegners hæderkronede modeller og tillod sig at få dem malet i gule eller blå farver i stedet for at lade dem fremstå i naturtræ, som de var tænkt fra mesterens side. Og flaglinestolen blev på Bella Messen fremvist med et stykke skind i stedet for det af Wegner dekretede lammeskind.

Det passede aldeles ikke den ældre herre i Gentofte, at der sådan blev ændret på hans intentioner, og naturligvis måtte Mogens Christensen trække følehornene til sig og vende tilbage til det oprindelige -

»OM-design«, »Advance« lænestol vist med »September« sofa, Vejle Musikteater.

møblerne fik den farve som møbler skal have ! Og derefter blev tilliden mellem fabrik og arkitekt hurtigt genoprettet.

De mest skelsættende nyheder blev designet af arkitekterne Takashi Okamura fra Japan og danskeren Erik Marquardsen, der havde tegnestue sammen. De designede en sofa kaldet September og stolen "April", hvor især sidstnævnte blev så stor en salgssucces, at den endda blev eksporteret til Italien, hvor man ellers selv er eksperter i stoledesign.

April er en elegant videreudvikling af den klassiske Wienerstol, der er lige velegnet til institutioner og private hjem, og den vakte berettiget opsigt på møbelmessen i Bella Centret i 1987. Stolen havde bestået Dansk Møbelkontrols højeste krav: 60.000 vipninger med en belastning på 70 kg, så trods de lette linier var den også velegnet til restaurationer og andre steder med hårdt brug.

De nye design sammen med Wegners klassikere gav GETAMA en stor bredde i programmet, og salget gik da også stærkt i vejret til trods for at dansk design sidst i 80'erne ikke var så markant førende som tidligere - især kneb det med at holde pusten på det amerikanske marked.

Fest og nedtur

Mogens Christensens sans for PR fornægtede sig sjældent. Når lejligheden bød sig fik han GETAMAS navn på folks læber, f. eks blev veltjente medarbejdere fejret, så det gav genlyd i pressen, og der var i hans tid adskillige 25, 30, 35 og endda et enkelt 50 års jubilæum blandt medarbejderne. Det blev fejret med gaveoverrækkelse og billeder til pressen.

I 1989 fyldte virksomheden 90 år og det blev lidt utraditionelt fejret med en fest. Den mindsten for grundlæggeren, Carl Petersen, der var blevet afsløret ved den gamle fabrik ved 50 års jubilæet i 1949, var blevet flyttet ud til den ny fabrik, og der blev samtidig afsløret et relief, som var personalets gave til virksomheden.

*Til 90 års
jubilæet
blev Carl
Petersens
minde-
sten
flyttet til
den ny
fabrik.*

I 1989 bestod aktieselskabets bestyrelse af formand Poul Rømsgaard samt Karl Pedersen, Carl Johan F. Pedersen, Henning Petersen, Kjeld Sommer samt de medarbejdervalgte Karsten Nielsen og John Jensen.

Men ikke alt var fest. GETAMAS salg var steget betydeligt, men det var omkostningerne også. Nye maskiner, produktudvikling og markedsføring kostede dyrt, og der havde i en årrække været røde tal på bundlinien. Firmaets egenkapital var borte og alle advarselslamper blinkede. Der skulle ske noget drastisk.

Selskabets bestyrelse overtog ledelsen, da Mogens Christensen forlod direktørstolen i okt. 1990.

Bestyrelsens problemer

Det var alvorlige problemer GETAMAS bestyrelse stod overfor i oktober 1990. Der var lavvande i kassen, Himmerlandsbanken havde det store ord at sige, og der skulle navigeres omhyggeligt for at holde skuden på ret køl. Poul Rømsgaard overtog jobbet som arbejdende bestyrelsesformand, og to andre bestyrelsesmedlemmer overtog lederjob, Carl Johan Pedersen blev leder af salget og Karl Pedersen tog ansvaret for produktionen sammen med Orla Blok.

En planlagt udvidelse af fabrikken blev udskudt. I stedet ændrede man maskinplaceringen og for at spare omkostninger formindskede man mellemlagrene, og der skete også en mindre reduktion i medarbejderstaben.

Det lykkedes for bestyrelsen at holde virksomheden i god gænge, og i efteråret 1991 besluttede GETAMA-Fondens bestyrelse sammen med Himmerlandsbanken at indsætte en ny bestyrelse i aktieselskabet. Som formand valgte man Jørgen Højbjerg, Hvornum, og han overtog arbejdet som leder af GETAMA. Carl Johan Pedersen fortsatte som leder af salget, og var dermed den sidste fra familien Pedersen i firmaet.

Da Jørgen Højbjerg overtog formandsstolen i GETAMA søgte han om tilladelse til at udtræde af byrådet i Hobro, hvor han havde siddet som repræsentant for Venstre i 30 år og haft et hav af tillidsposter, bl. a. som viceborgmester i den socialdemokratiske kommune, og han sad desuden i bestyrelsen for Himmerlandsbanken.

I 1991 blev hele madrasedelingen med hynde- og polsterafdeling, springmadrasser og boxmadrasser flyttet fra midtbyen ud til møbelfa-

brikken, således at hele GETAMAS produktion og administration nu blev samlet.

I 1993 inden Himmerlandsbanken blev til Sparnord optog GETAMA et banklån som ansvarlig lånekapital på 3 mill. kr og fik således positiv egenkapital. Jørgen Højbjerg var nu direktør, og Poul Bundgaard Hallas, Fårup blev ny bestyrelsesformand.

Getama fik ny ejer

Det blev nødvendigt med en nyordning for at styrke firmaets kapitalgrundlag yderligere, og løsningen kom i form af direktør John Temp, Hobro, der købte GETAMA A/S pr. 1. august 1994.

John Temp er sammen med sønnen Jesper Temp ejer af firmaet TEMCO A/S, Hobro, der bl. a. fremstiller de kendte Gaucho-grill, og efter overtagelsen blev GETAMA et datterselskab under Hobro-firmaet og omdøbt til GETAMA DANMARK A/S, med TEMCO A/S, Hobro som moderselskab.

De nye ejere, John Temp (til venstre) og Jesper Temp ses her foran moderfirmaet TEMCO's domicil, Hobro.

Købet af GETAMA skete på den måde, at John Temp var i forhandling med Sparnord om at købe en mindre møbelfabrik med den hensigt at kombinere TEMCOS stålkomponenter med møbelfabrikkens træprodukter. Forhandlingerne endte imidlertid uden resultat, men på vej ud ad døren kom Sparnord-medarbejderen til at sige, at de forresten også havde en meget større møbelfabrik på lager.

Sparnord havde i længere tid gennem en konsulent søgt at sælge GETAMA, og nu begyndte nogle vanskelige forhandlinger, der endte med TEMCOS overtagelse af virksomheden. GETAMAS nye ledelse kom til at bestå af John Temp som administrerende direktør, Jesper Temp, marketingchef og Jørgen Højbjerg direktør og daglig leder.

GETAMA blev tilført ny dynamik og ikke mindst ny kapital. Firmaet blev refinanceret fra bunden med ny aktiekapital, gammel gæld blev fjernet og en helt ny finansstruktur gjorde således finansieringsomkostningerne mindre belastende for den daglige drift.

Store investeringer og fremgang

De nye ejere overtog alle forpligtelser overfor personalet, og det lykkedes at beholde alle ca. 65 medarbejdere og i løbet af 9 måneder at rette skuden op, således at der kom sorte tal på bundlinien.

Men der var brug for store investeringer. Firmaets to lastbiler blev udskiftet med moderne, iøjnefaldende møbelbusser, der daglig kører i hele landet med Flemming og Kristian som to meget velkomne ambasadører for GETAMA. En anden stor investering skete på sengeafdelingen, hvor der blev udskiftet 2500 kvadratmeter tag, ligesom shedtaget på møbelafdelingen bliver udskiftet sektionsvis.

De nye ejere, John og Jesper Temp, der hver ejer 50 procent af GETAMA DANMARK A/S, har ialt investeret et tocifret millionbeløb i firmaet, bl. a. er der købt maskiner for over tre mill. kr., og samtidig er der sket en omfattende udvikling af nye produkter. Der fremstilles nu nye og bedre madrasser og hele sengeproduktionen er nydesignet, således at man på udstillingen i Bella Center i 1995 kunne udstille en række nye møbler og hele 16 flotte, nyudviklede sengemiljøer.

GETAMA er genetableret på møbelmartet i Bella Center med en stand på 200 kvadratmeter, og der foretages nu en effektiv markedsfø-

ring i kendte blade, ligesom der er udarbejdet særdeles flotte kataloger over firmaets produkter.

En del af markedsføringen finder nu også sted i den gamle madras-fabrik i midtbyen, som GETAMA i første omgang lejede af kreditforeningen, men da man følte det lidt utrygt at have et opsigelsesvarsel på kun 14 dage blev bygningerne købt, og de er nu indrettet som flotte showrooms - internt i firmaet omtalt som "Gedsted Universitet for Møbeldesign"

En alsidig produktion

De nye ejere lægger vægt på, at kernen i produktionen skal være arkitekttegnede møbler og sengemiljøer i den dyre ende. Den enestående faglige ekspertise og virksomhedskultur, der råder i firmaet, skal bevares, således at GETAMAS kunder stadig forbinder navnet med urokkelig kvalitet.

GETAMAS produktprogram er fortsat trestrengt: Sengeafdelingen markedsfører komplette soveværelseer med senge, møbler og madrasser, til møbeldetailhandelen leveres både møbler og madrasser og til kontraktmarkedet leveres større monteringer til teatre, auditorier, hoteller, konferencecentre, hospitaler, plejehjem, kollegier, skoler og andre offentlige og private virksomheder.

Disse tre afdelinger leverer hver ca. en tredjedel af firmaets omsætning og gør således firmaet mindre konjunkturfølsom. GETAMA har fået udarbejdet separate kataloger for hver af de tre afdelinger, for at kunne give kunderne et indtryk af firmaets program.

Blandt de senere års større ordrer kan nævnes Odense Teater, Skanderborg Kulturhus, Viborg Seminariet, Arkitektskolen, Aarhus, Lego Konferencecenter, Nestle, København, Williams College, Latham, USA, Bristol University, England, og Aarhus Teater. Sidsnævnte ordre bestod af stole i 22 variationer, i stilen fra 1902, der skulle laves med millimeterpræcision.

Disse store ordrer er spændende og prestigefyldte opgaver for fabrikken, og i mange tilfælde er det medarbejdere fra Gedsted, der bliver udsendt for at man kan være sikker på, at monteringen bliver perfekt udført. Iøvrigt omfatter firmaets referenceliste fra de senere år langt over 200 af disse større leverancer.

Et vellykket samarbejde med arkitekt Bernt M.A.A. har gennem de senere år ført til en række smukke auditorie- og teaterindretninger som her, hos Nordisk Solar, Vejen.

Viborg Seminariet - en af GETAMAS mange institutions indretninger.

Getamas 100 års fest

I jubilæumsåret er John Temp administrerende direktør, Jesper Temp er marketingchef og Ib Kjærsgaard er tilbage som daglig leder, bl. a. med ansvar for eksportmarkedet. Jørgen Højbjerg gik som 70 årig på pension i august 1998, men er stadig medlem af bestyrelsen i GETAMA DANMARK A/S.

GETAMAS 100 års jubilæum blev fejret med en storslået personale-fest på Hvalpsund Færgetro for firmaets personale samt arkitekter og revisor alle med ægtefæller samt ledende medarbejdere fra moderfirmaet Temco A/S Hobro, ialt over 100 personer. Det blev en formidabel fest, der varede næsten til den lyse morgen, og der blev slået fast, at Getamas personale ikke alene har forstand på kvalitetsarbejde, men de forstår også at feste, når lejlighed gives, og det gjorde den d. 7. august 1999, hvor GETAMA med pomp og pragt blev bragt ind i det næste århundrede. Stedet for festen, Hvalpsund Færgetro, lagde forøvrigt også lokaler til den daværende Gedsted Tang- og Madrasfabriks 25 års jubilæum i 1924, og kroen drives stadig af samme familie som dengang.

Samarbejdet med moderselskabet Temco A/S har bragt stål ind i GETAMAS produktion, som her i »Pro Style« design. »Bolero« stole med »Bistro« borde, Randers Handelsskole.

Getamas medarbejdere betænkte i anledning af jubilæet virksomheden med en flot akvarel og en beplantet krukke i blå keramik, men det var ellers ledelsens hensigt, at hverken kunder eller leverandører skulle skænke firmaet gaver af nogen art. For ganske vist fejrede GETAMA 100 års jubilæum, men for det nye selskab, GETAMA DANMARK A/S, var det faktisk kun 5 års fødselsdag.

Derimod var det firmaets hensigt, at jubilæumsåret skulle være anledning til en kraftig markedsføring af GETAMAS produkter, og derigennem hjælpe kunderne til en øget omsætning. Det er sket gennem en speciel jubilæumsbonus, som kommer kunderne tilgode ved øget aktivitet samt gennem den største reklamekampagne i GETAMAS historie. Den er beregnet til at give hele 27 mill. reklamepåvirkninger, så der er næppe nogen dansker, der ikke har fået et glimt af GETAMA i 1999.

Som et ekstra salgsincitament er der fremstillet tre flotte vandrestillinger, der præsenteres i Danmarks førende møbelforretninger. De har hver udstillingen i ca. en måned, og det er en flot og spændende aktivitet, der fik sin start i Illums Bolighus samtidig med Møbelmessen 1999, der afholdtes i København i august måned.

Møbelmesse i Getamas tegn

Gennem en målrettet indsats lykkedes det næsten at få Møbelmessen 1999 til at stå helt i GETAMAS tegn, idet der var udstillet GETAMA-produkter på ikke mindre end seks stande rundt om på messen.

Således var hele gangbroen over indgangshallen dekoreret med alle udgaver af Wegners nye "Century 2000" sofamiljører, som vistes med stole og sofaer i forskellige størrelser og i flotte farver.

På GETAMAS egen stand på Martet var sengeafdelingen dekoreret med Nanna Ditzels nye, spændende sengemiljøer under navnet "Joy". Her vistes de forskellige senge, sengebænke, sengebord, fjernsynsborde m. v. i lyst ahorn, og i tilknytning hertil fortalte Nanna Ditzel på et pressemøde om de nye produkter.

På den anden del af GETAMAS stand vistes sofamiljører fra Wegners "Century 2000" serie sammen med en række af Wegners øvrige møbler og desuden en ny serie af skalstole under navnet "Concorde" designet af Morten Kokkendorff. GETAMAS husarkitekt, Jens Ole Christensen, havde udviklet et nyt sofabord med skuffer i alle fire hjørner, og den ide vakte stor interesse blandt de besøgende.

På martets 2. sal var der en udstilling med arkitekt Bernts auditorieindretninger, og i hal H var Getama flot repræsenteret på en udstilling af nogle af de møbler, der har været med til at give dansk design verdensry.

Wegner og Thorsen i ny stil

Som udstillingens højdepunkt havde GETAMA arrangeret en happening med Jens Jørgen Thorsen, der skulle demonstrere sin mening om, hvordan et rigtigt "sofastykke" bør se ud. Denne kunstner, der er kendt for altid at gøre det uventede overraskede ved, at det først var på andendagens sidste fem minutter, der kom maling på det store lærred, der var ophængt til formålet. I stedet var både sofa og lænestol fra "Century 2000" serien blevet dekoreret efter alle kunstens regler i ægte Thorsen stil.

Hans Jørgen Wegner og hans familie, som også besøgte denne stand, havde lejlighed til at udveksle nogle ord med Thorsen, og de var enige om, at det var på tide, at nogle satte lidt kolorit på den saglige og noget formelle møbelmesse - og det blev gjort ved den lejlighed.

Thorsens kunststykke vil efter udlån til forskellige arrangementer rundt om i landet blive overført til GETAMAS udstillingshus i Gedsted, hvor besøgende kan få lejlighed til at se det på nærmere hold.

Alt ialt var Møbelmessen 1999 den begivenhed, der for alvor bragte GETAMA tilbage på verdenskortet som producent af møbler, senge og madrasser af højeste kvalitet. Sagt på nudansk: Møbelmessen 1999 var en kanonsucces for GETAMA.

Chok på Møbelmessen 1999. Jens Jørgen Thorsen oversjasker den nye, fornemme Wegner-sofa med sit vildmands-kaotiske gorillamaleri. Mod-sætninger brager. Sensation på Møbelmessen 99. Ikke noget firkantet sofastykke! Måske begyndelsen til en ny stil?

Ingen i dette århundrede har som Wegner behersket stolens sjæl, og ingen har som han evnet at kombinere smukt, tidløst design med uovertruffen siddekomfort. Denne evne, kombineret med GETAMAS kompromiløse holdning til håndværksmæssig kvalitet, har igennem årene frembragt en perlerække af smukt møbeldesign, som rækker langt ind i næste århundrede.

Nanna Ditzel skaber ny stil i soveværelset

I forbindelse med jubilæumsåret har GETAMA indledt et samarbejde med Nanna Ditzel. Det har resulteret i en helt ny serie af møbler, der kan gøre soveværelset til en charmerende oplevelse. Nanna Ditzels nye sengemiljø i »Joy« serien er nu på vej ud i forretningerne. Øverst seng med vinger, nederst toiletbord og bänk.

Det næste århundrede

Det forløbne århundrede har været det mest skelsættende i Verdens historie. Fra fattigdom og nøjsomhed i århundredets begyndelse, gennem to verdenskrige, økonomisk fremgang og teknologisk revolution til vore dages samfund med tekniske mirakler og økonomisk overflod.

Det er de færreste virksomheder, der magter at køre et århundrede til ende. Når det nu lykkes for GETAMA snart at gå ind i sit andet århundrede, skyldes det loyale medarbejdere, der har troet på virksomheden, en vilje til overlevelse og ledelsens evne til at kunne omstille sig og stadig være i stand til at udvikle de produkter, som tiden kræver - der er langt fra tangmadrasser til dobbeltfjedrende GETAMA boxmadrasser og langt fra karlekammerskab til en hotelsuite anno 1999.

Som det hedder om GETAMA-kvalitet i en af virksomhedens brochurer: "GETAMA kan ikke andet. Her er det respekten for kvalitet, der tæller. Som en af landets ældste og smukkeste beliggende møbelfabrikker midt mellem himmel og hav, på kanten af Limfjorden, er det blevet en tradition, hver eneste medarbejder værner om."

Den indstilling fra medarbejdere og ledelse kan bære langt ind i det næste århundrede.

Indholdsfortegnelse

»Er det en, der kan komme op om morgenen?«	3
Det skulle gå stærkt	4
En stærk dame.....	5
Starten på det hele	7
Små priser og arbejdskamp i 1907	8
En konkurrent dukkede op	10
Sortimentet voksede	11
»Kongen er død og Gedsted brænder«	12
Sønnerne trådte til.....	14
Carl Petersen nåede 25 års jubilæet	17
Man blev motoriseret.....	18
Nu blev der bygget.....	20
Tang ud - springmadrasserne ind.....	21
Stort byggeri igen	23
Storbranden i 1942	23
Naboejendommene blev reddet	25
Stort byggeri under krigen.....	27
Det umulige lod sig gøre.....	28
Krigen satte spor i Gedsted.....	29
A/S Getamas Hjælpefond.....	31
50 års jubilæum i 1949.....	32
Hans J. Wegner dukkede op	33
Der var ingen pendlere.....	35
En ny brand.....	35
Brødrenes tandemkørsel.....	36
Fremgang i 50'erne - og nyt firmanavn.....	38
Øgenavne og narrestreger	40
»Hovedkontoret« var to små rum.....	40
Pladsmangel og nybyggeri.....	42
3. generation trådte til.....	44
Mesterværker fra Wegner	45
Wegners festlige påfund	47
Stor udvidelse planlægges.....	48
Et stort spring.....	48
Salesco samarbejdet.....	50
Getama Fonden blev stiftet	51
Kongehøjen blev liggende.....	52

Travlhed med store ordrer	53
Kontorflytning og nye direktører.....	54
Ny dynamik på Getama	55
Kontrovers med Wegner	57
Fest og nedtur	59
Bestyrelsens problemer	60
Getama fik ny ejer	61
Store investeringer og fremgang.....	62
En alsidig produktion	63
Getamas 100 års fest.....	65
Møbelmesse i Getamas tegn.....	66
Wegner og Thorsen i ny stil.....	67
Det næste århundrede.....	70

Getamas flotte møbelbiler kommer overalt i landet, her under aflæsning af specialsyede madrasser til den nye gæstebolig på Amalienborg Slotsplads.

GETAMA 1999